

PRELOM

Izhaja vsak četrtek
Naročnina letno Din 40—
polletno Din 20—

Uredništvo in uprava:
Kolodvorska ulica št. 8
v Ljubljani

Telefon št. 3770
Pošt. ček. račun št. 10499

Zakaj?

Nisem mislil, da gre napredovanje v generalski čin tako hitro in enostavno. V soboto še sem se čutil samo dobrega in vestnega vojaka naše bojovniške armade, toda ponedeljsko »Jutro« me je pozdravilo že kot generala. Ko sem šel od doma, sem skrbno pogledal, če mi niso morda res zrasli »lampasi« po hlačah in epoleta na ramah. No, hvala Bogu, nekdo je najbrže imel po prekrokani noči samo hude sanje, pa je tako videl. Jaz pa sem rajši tudi za naprej dober vojak in član velike armade bojovnikov, kakor pa general brez vojske. Pri volitvah pa sem bil le popolnoma nevezan član banskega sveta, ne pa predstavnik »Boja«.

Vem, da je gospodi neprijetno in da so hudi name, ker sem v nedeljo oddal svoj glas listi gosp. Žebota. Prav trdno sem prepričan, da bi bila najmanj polovica volilcev tudi rada tako storila, če bi smela, kajti odločitev je bila za slobodnega in samostojnega človeka, ki ni vezan po vseh mogočih obzirih in disciplinah — več kot lahka in enostavna.

Ker sem nasprotnik abstinence pri volitvah, torej nasprotnik pasivnosti, sem se moral odločiti za eno od obeh obstoječih list. Na prvi listi vidim reprezentanta tiste struje, zoper katero gre naš boj, ker odklanjamo njene metode in jih obsojamo. Da ne bom potem še s svojim glasom podpiral in s tem podaljševal življenja tej struji in njenim predstavnikom, je vendar jasno. Poleg tega mi je kot narodnjaku izredno nesimpatično tudi dejstvo, da je z izvolitvijo g. Puclja v senat, izvoljen njegov namestnik, zastopnik kočevskih Nemcev dr. Hans Arko, v parlament. Če to nič ne ženira patent-nacionalistov in patriotov, pa mene pač toliko moti, da prepuščam take čine rajše tistim, ki pred svojo vestjo lahko zagovarjajo takšno nacionalno politiko. Čudim se, da so tako mnogi, sicer dobri narodnjaki dali svoj glas za cer izvolitev. Napaka zato ni nič manjša, če so to storili, ker se jim je zagotavljalo, da bo itak parlament že poprej razpuščen, kot pa bo g. Arko mogel nastopiti svojo poslansko funkcijo. Tudi zagovor, da itak med tolikimi poslanci eden nič ne pomeni, je jalov. To so namreč stvari in v teh ne more in ne sme biti mlačnosti in popustljivosti.

Tako je torej bilo s prvo listo. Na drugi listi pa vidim kot nosilca g. Žebota, katerega osebno sicer ne poznam, pač pa mi je dobro znan kot eden najpoštenjših in najodločnejših nacionalnih delavcev ob naši severni meji. In da me njegova strankarska pripadnost v prošlosti prav nič ne moti, ni treba posebej poudarjati, ker gledam v njem le poštenega in trdnega Slovenca in iskrenega Jugoslavana, ne pa bivšega strankarja. Na eni strani torej predstavnik struje, kateri smo napovedali najostrejši boj, pa za nameček še vstop reprezentanta kočevskih Nemcev v parlament, na drugi naš iskreni slovenski nacionalist in poštenjak. Ali je tu mogoče oklevati?

Okleva pač tisti, komur je stara pesem o liberalcih in klerikalcih tako v krvi, da preko nje ne sliši ne glasu vesti, ne klica pameti. Mi bojovniki pa gremo mimo in preko vseh predsodkov iz preteklega doba, ker gradimo novo dobo, v kateri velja vsakdo, kolikor je vreden, pa brez ozira na vse prejšnje opredelitve. Za nas so merodajni samo interesi naroda in države, ki so bili v političnih borbah vseh teh let od obstoja Jugoslavije skoraj vedno pozabljeni in prezrti. Če bi se naše ljudstvo vedno in povsod držalo naših načel in izbiralo na vsa mesta le najboljše, najčistejše in najposobnejše može, brez ozira na strankarske komande, bi bile naše razmere danes bistveno drugačne in boljše. Toda če

Dimitrije Ljotić:

Temeljni nespোরазum

Problemi se ne rešujejo na ta način, da se jim ognemo. Še manje pa na ta način, da gremo molče preko njih.

Tudi najtežji so manj težki, ako imamo toliko poguma, da stvarno razbistriamo njihovo bistvo.

Pogosto tako proučevanje ugotovi, da problema dejansko nikjer ni ali pa, da da je slabo zastavljen, ali da nosi napačno ime. Pogosto se na ta način problem črta z dnevnega reda.

»Otadžbina« se je mimogrede večkrat dotaknila hrvatskega vprašanja. Njeno stališče se je bolj dalo slutiti kot jasno opredeliti. Čas je, da se spregovori o tem odkrita in nedvomna beseda. Upamo, da bo to koristno.

Jugoslavija in z njo vred jugoslovansko edinstvo ni srbska duhovna stvaritev. Kot misel je delo najboljših in največjih Hrvatov.

V jugoslovanskem kompleksu so Srbi dejavni, Hrvati pa razmišljajoči element. Obogačeni z izkušnjo svoje lastne, čudovite in nepretrgane tisočletne politične delavnosti — ki je bila vedno polna podjetne ustvarjalnosti in upornega stremjenja k tvorbi samostojne politične usode — so Srbi, zavedajoč se prostranosti od njih naseljenih pokrajin, smatrali, da bodo dosegli svoj cilj s tem, da zjedinijo in osvojijo vse Srbe.

Podobno kot Bolgari so mislili, da bi se meje njihove države mogle do neke meje razširiti tudi na okolna sorodna plemena.

Zgodovina pa je medtem dokazala, da ni ne srbska ne bolgarska osnova dovolj širokogrudna za ustvaritev čvrste državne tvorbe, radi česar so tudi bile vse te državne tvorbe v preteklosti razmerno kratkotrajne.

Zgodovinska zasluga Hrvatov je, da so — akoprav v zgodovini niso imeli prilike, da bi pokazali tisto samosvojo dejavnost kot Srbi in Bolgari, jasno spregledali, da ne more ne srbska ne bolgarska ne hrvatska, še manj slovanska osnova biti temelj za ustvaritev trajne države, marveč, da to more biti samo splošna slovanska, ilirska in jugoslovanska narodna osnova.

In ko je leta 1918 Previdnost Srbom usodila, da so izvršili ne samo tisto, kar so vsa stoletja smatrali za svoj cilj, marveč, da so ta cilj tudi prekosili in svoje delo razširili, tako da je dobilo široki jugoslovanski značaj, — tedaj so Srbi radi svoje velike politične izkušnje iz vse duše prevzeli, si usvojili in vzljubili hrvat-

je v preteklosti bilo — na žalost — tako, da se je ocenjeval človek po strankarski pripadnosti, mora biti in bo to v bodoče drugače. Predaleč so nas že zapekljali nesposobni in pogosto tudi brezvestni politikoni. Zadnji čas je, da krenemo na nova pota, neobremenjeni od grehov preteklosti, prosti vseh vezi stare miselnosti, kajti ljudska potrebnost tudi ni neizčrpna in ravno tako tudi vera v pravičnost in možnost zmage dobrega nad slabim ni neomajna. Zato pa morajo tisti, ki nosijo v sebi ogenj vere in zaupanja v zmago, žrtvovati vse svoje sile in sposobnosti delu za uresničenje velikih načrtov našega gibanja, morajo pa imeti tudi pogum slediti samo svojemu prepričanju in vesti, brez ozira na napade in izpade zaslepljenecv. In, hvala Bogu, vere in volje, odločnosti in poguma nam ni nikdar manjkalo, zato pa se razliva povodenj našega pokreta, elementarna sila naših načel in smernic vse višje in višje, da čutimo že vsepovsod mogočen vpliv in odmev tega očiščevalnega zdravilnega prerodenja, ki bo prineslo novo dobo, novo življenje.

Stane Vidmar.

ske misel o neizbežnosti skupne jugoslovanske države, ki naj bi bila zunanji branik skupne usode vseh jugoslovanskih narodov.

Toda po prvem navdušenju so Srbi z začudenjem opazili, kako velik del Hrvatov od strani gleda na to novo državno tvorbo, o kateri so Srbi mislili, da docela ustreza hrvatskemu duhu.

Tako je nastalo hrvatsko vprašanje.

Razume se, da v pričakovanju Jugoslavije vsi Hrvati niso bili ravnodušni. Dolgotrajna skupnost z Madžari in zlasti večstoletno življenje pod Habsburžani, vse to je moralo zapustiti v narodu žive sledi.

Torej je bilo, zlasti med inteligenco, mnogo takih, ki so bili prepričani, da je bodočnost Hrvatov najbolj zavarovana v okvirju habsburške monarhije, — da si morajo v njej Hrvati zavarovati najboljše pogoje za razvoj — da bi se pod temi in takimi pogoji morali zjediniti vsi Hrvati, — da je to prvo, kar je treba uresničiti, a zatem je treba napram drugim jugoslovanskim narodom voditi tako politiko, ki bo imela za cilj, da tudi oni pridejo pod oblast monarhije ter pod politični in kulturni vpliv Hrvatov.

Življenje je leta 1918 to naziranje kar najbolj temeljito ovrglo s tem, da je razpadla Avstro-Ogrska, da so zgubili prestol Habsburgovci, da se je ustvarila samostojna jugoslovanska država pod vojaškim in političnim vplivom Srbov.

Zato mi tega naziranja niti pobijali ne bomo.

Toda večji del Hrvatov je novo državo sprejel z navdušenjem.

Vendar pa srbski vpliv v državi, ki je nastopil kot neizbežna zgodovinska posledica vojaške vloge Srbije v vojni, iz katere je vzniknila država — ni bil brez težkih in usodnih pogreškov.

Poleg tega poraženo frankovsko naziranje ni ostalo brezdelno, marveč je vsak pogrešek izkoriščalo v korist svojega mišljenja, tako da so ta delavnost z ene, in pogreške državne uprave, ki je bila, ali se je smatrala, da je domala pod srbskim vplivom — z druge strani gasile prvo navdušenje, vzbujale nezaupanje, odpor, upor zoper državo, — tako da se je hrvatsko vprašanje razgrevalo in je država neprestano čutila njegovo pezo celo tam, kjer bi se ne smela čutiti.

Tako je osebni temelj hrvatskega vprašanja frankovsko razpoloženje in frankovski vpliv, — stvarna hrana za to duševno razpoloženje pa so pogreške in krivice, storjene od drž. uprave. Tidine sili sta se vzajemno med seboj krepili: frankovski vpliv je povzročal nezaupanje napram Hrvatom, to pa nove težave in krivice od strani države — le-te pa nov dotok sil v frankovskem taboru itd. itd.

Resnica je, da rezultanta vzajemnega vplivanja raznih sil ni mogla pustiti hrvatskega vprašanja v tisti smeri, kot je to želela prvotna frankovščina, — ker so morala na to rezultanto vplivati tudi pozitivna dejstva, ki so se bila dogodila leta 1918., tako da vendar niso mogli frankovci postati nositelji hrvatskega vprašanja, — toda prav tako je resnica, da je njihova prisotnost ovirala in še ovira nositelje hrvatskega vprašanja, ki nje tega ne morejo pravilno pregledati njegovega bistva in smotrno delovati.

»Pogreški uprave« so na eni strani res bili pogreški, ki so izvirali deloma odtod, ker na srbski — radi nujnosti vodilni strani — ni bilo dovolj razumevanja, ker ne dovolj poznanja tako mnogovrstnih problemov, ki nam jih je bila prinesla Jugoslavija, — deloma pa odtod,

ker so vodstvo v upravi prevzeli elementi, ki jih je pomanjkanje pozitivnih ustvarjalnih lastnosti držalo v nevarnih letih vojske v ozadju, in ki so se po dovršetku vojne tako naglo od vseh strani prikazali na površini.

Na drugi strani pa »pogreški« niso bili pogreški, temveč dejansko odsev in odmev silno težkih svetovnih razmer, posledice in pojavi zgodovinsko nenavadno burnega časa, ki je do temelja spremenil odnose, celo običaje sodobnih pokoljenj.

Težave in krivice, ki so resnično ali na videz izvirale iz uprave, so bile — kakor smo že prej rekli — stvarna hrana za neko osebno razpoloženje. To oboje se je med seboj povečavalo in tako vzdrževalo stalno bolj ali manj ostri pojav hrvatskega vprašanja.

Toda težave in krivice uprave — v kolikor so izvirale iz nje — niso bile namenjene samo Hrvatski in Hrvatom. Od njih je trpela vsa država.

Ako za trenutek postavimo domnevo, da bi mogla Jugoslavija zgodovinsko drugače nastati, in ako vzamemo, da je prestolno mesto v Zagrebu, — a najvplivnejši državni činitelji da so Hrvati, — tedaj ne bi bilo hrvatskega vprašanja z isto takimi težavami in krivicami, — toda bilo bi srbsko vprašanje. In sicer morda v mnogo ostrejši obliki, kot jo je kdaj imelo hrvatsko vprašanje. Kajti tudi pri Srbih je nekaj podobnega kot frankovščina, in sicer je to šovinizem, ki, čeravno ne služi tujcu, vendar prav toliko škodi državi radi svoje razdiralne sile in bi se pod gorenjimi pogoji izprevrnil v še večje zlo.

A da je naša domneva točna, dokazuje to, da so isti pogreški in iste krivice tudi pri samih Srbih izzvale pritenjeno nezadovoljstvo, ki se v raznih srbskih krajih, — ne da bi tu izvzeli niti Srbijo samo, — imenuje z raznimi imeni.

Potemtakem frankovščina sama ne bi mogla ustvariti hrvatskega vprašanja. Toda težave in krivice — skupaj z njo so ga ustvarile ter mu tekom časa podeljevale zdaj blažjo zdaj ostrejšo obliko.

Toda te težave in krivice so splošne in čuti jih vsa država, — čutijo jih vsi ljudje. To torej ni hrvatsko vprašanje, marveč ljudsko vprašanje v Jugoslaviji, ki ima samo na Hrvatskem neko posebno barvo, toda je njegova stvarna vsebina istovetna z vsebino vseh drugih nezadovoljstev — ki imajo drugo posebno barvo z ozirom na kraj, v katerem se pojavljajo.

Iz več razlogov je važno, da se stvari imenujejo s svojim pravim imenom. Najprej zato, da ne bi bilo nespোরазuma.

Veliki nemški pesnik H. Heine pripoveduje, kako sta se srečala v Parizu dva moža, Nemec, zaklet sovražnik Heinejev, in Francoz, velik njegov oboževalec, pa sta se vendar sporazumela, ker je Nemec silovito udrihal po bogokletnem Heinrichu Heineju, medtem ko je Francoz z grozo na to pristajal in odobral, ne da bi se mu pri tem sanjalo, da je ta Heine njegov dragi prijatelj Anri En, to pa zato, ker Nemec čita Heinejevo ime na en način, Francoz pa na drugega.

Prav tako je možno, da kakšen človek imenuje stvar, ki se tiče drugega človeka, z enim, ta pa, ki se ga tiče, z drugim imenom; zato bo drugi ostal ravnodušen, misleč, da je to nekaj, kar se njega ne tiče.

So pa mogoče še hujši nespোরазumi. Tako tudi, kadar Hrvat govori o hrvatskem vprašanju, to ne samo, da lahko pusti Srba ravnodušnega, marveč tudi

lahko vzbudi v njem nezaupanje. Nasprotno pa, kadar bo govoril Srb o raznih svojih težavah in krivicah, ki jih čuti, lahko le-to pusti Hrvata ne samo ravnodušnega, marveč ga lahko napravi nezaupnega, — ravnodušnega pusti, ker ne vidi, da je to stvarna vsebina njegovega, hrvatskega vprašanja, — nezaupnega napravi, ker misli, da se izza tega skriva neka nova »podvala«.

Ako pa vzamemo in rečemo, da so ta razna vprašanja, samo razni videzi ljudskega vprašanja, človeškega vprašanja, tedaj bodo vsi po vsej državi v enaki meri pripravljeni, da ga pravilno rešijo. S tem pa mora pasti ona nezaupnost, ki je stvarni razlog, zakaj ta vprašanja, med njimi na prvem mestu hrvatsko, niso doslej rešena v Jugoslaviji.

Pri tem seveda moramo iz razlogov, ki smo jih poprej navedli, pustiti ob strani one frankovske primesi in vplive, kajti na tej podlagi ni in ne more biti pravega izhoda.

Toda tudi ti elementi izgube takoj svojo moč, ako se vse težave in krivice v Jugoslaviji postavijo pod ime človečanskega, ljudskega vprašanja, — in ako se vsi skupaj v Jugoslaviji — (in tedaj, kot smo videli, ne bo temu nobenega napotja, ker sta ravnodušnost in nezaupanje odstranjena) — potrudimo, da rešimo na ta način pojmovano vprašanje. Kajti moč mu je dajalo ravno to, kar bi se-

daj ves narod složno reševal, kar pa sta doslej ovirala ravnodušnost in nezaupanje enih ali drugih.

*

Mnogo bo takih, ki ne bodo zadovoljni s tem našim umovanjem. Mnogi bodo rekli, da je naravnost smešno trditi, da je mogoče rešiti tako vprašanje kot hrvatsko, — in ki je že toliko let kamen spod-tike v državi, — s tem, da se mu spremeni ime.

Ali smo morda mi kaj takega trdili? Kolikor se spominjamo in kolikor vidimo, tega nismo trdili.

Samo s spremembo imena hrvatsko vprašanje ne more biti rešeno, ker ostane nerešeno človečansko, ljudsko vprašanje, ki je njegova stvarna vsebina.

Toda z rešenjem le-tega bodo izginile one težave in krivice, ki so krepile neke gošave — dobro očrtane — vplive. Tudi ti bodo potem zamrli, izplahneli, zmanjkalo jih bo radi malokrvnosti, onemoglosti in lakote.

Toda tudi z varovanjem raznih imen za iste in splošne krivice ne bomo napravili niti koraka k rešitvi hrvatskega vprašanja, pa če delamo še take sporazume, protokole, zapisnike, izjave in kombinacije, kakor lepo priča naša skupna, tako kratka, pa vendar po vsebini dramatična zgodovina.

Kajti ravno na ta način ostajamo še vedno pri temeljnem nesporazumu.

Rusticus:

Naloge, ki nas čakajo

Dandanes se posveča mnogo večja pozornost kmetijstvu nego kdajkoli prej. To je tudi razumljivo, saj smo skoraj 100% kmetijska država.

Predlogi, kaj naj se stori, da pride naše gospodarstvo k izboljšanju, k napredku, so mnogo-vrstni. Vrzeli v našem kmetijstvu so velike, ako bi jih zadelali, bi nam prinesle vsaj delno izboljšanje današnjega obupnega stanja našega gospodarstva.

Naša velika napaka je v tem, da prav vsi radi čitamo poročila o krizi, nasvete in konkretne predloge o tem, kako bi se gospodarstvo izboljšalo. Predloge, ki bi nam pomogli k izboljšanju, sprejemamo še s tihim odobravanjem, katero se pa kaj kmalu nato spremeni v omahljivo priznanje, češ: saj ni mogoče prav ničesar začeti, to je cel kup vprašanj, katerih eno zadeva v drugo, in tako dalje. Posledica vsega tega je, da od velike trenutne navdušenosti ne ostane čez nekaj dni nič drugega kot spomin na lepe besede.

Prav tako je tudi s predavanji! Koliko tihega in požrtvovalnega dela je za to potrebnega! In kako redko dobe priznanje naši kmetijski strokovnjaki, ki vsi želijo s svojim znanjem in praktično usposobljenostjo pripomoči kmetijstvu do izboljšanja, da se poviša življenjski standard našega kmetijskega življa.

Prelomimo s staro dobo, ne držimo rok križem, zavedajmo se, da je le v lastnem delu rešitev.

Kakšno bodi to delo, hočem v velikih obrisih povedati v tem članku s tem, da označim najvažnejše nedostatke, ki občutno zadevajo dandanes kmetijstvo. Ako jih odstranimo, bi to vsekakor pomenilo temeljito izboljšanje.

1. Naše kmetijstvo. V veliki meri le-to trpi od zastarelega načina kmetovanja. Nihče ne more trditi, da ni neobhodno potrebno slediti znanstvenemu razvoju katere-koli panoge, odnosno katerekoli znanosti. Ne bom našteval za to trditev dokazov, saj prav vsakdo lahko na vsakem koraku zasledi velik preokret v vsakem pogledu. Poglejmo n. pr.: železnice, gradbeno panogo, industrijo, avtomobilizem, aeronavtiko itd. Koliko sprememb, koliko tehničnih novosti v teku treh desetletij! In prav tako je tudi v kmetijstvu. Znanost je v tem vprašanju dandanes prišla do res razveseljivih zaključkov. Ako pridelala danes kmet na površini 1 ha 30 mtc pšenice, ali pa samo 10—15 mtc, je to pač velika razlika in vsakomur je povsem razumljivo, da izvira iz omenjenega povečanja večja rentabilnost samega kmetovanja, večji čisti dobiček posestva.

2. Komasacija. Znanstveniki so dolgo študirali to važno vprašanje. Preračunavali so prevozne stroške, nepotrebno hojo delavcev, obrabo gospodarskih strojev itd. Na temelju teh računov so postavili pravilo, da je rentabilnost kmetije tem večja, čim bližje so parcele pri hiši, v kateri stane kmet-lastnik in okrog katere so razporejene ostale gospodarske zgradbe. Račun rentabilnosti kmetijstva nam v tem pogledu svedoči, da je rentabilnost enaka skoro ničli, ako je oddaljenost parcele prevelika. Gorenja, kratka navedba nam pričuje, da je treba to res važno vprašanje čimprej rešiti. Komasacija naših vasi je problem, ki ji bomo morali posvečati največjo pozornost v bližnji bodočnosti.

3. Melioracije so v naših gospodarstvih v mnogih primerih neobhodno potrebne. Koliko tisoč ha zemlje bi prav lahko z malenkostnimi investicijami spremenili v najrodovitnejša polja. Koliko

travnikov, to prav posebno v naših planinskih predelih, bi z majhnimi melioracijskimi deli skoraj brez investicij — spremenili v najboljše planinske pašnike, kjer bi imelo naše govedo v letnem času obilno in sočno hrano. Naše mlekarstvo bi se v zvezi s tem dvignilo, ne samo v pogledu količine, marveč tudi v pogledu kakovosti mlečnih izdelkov.

4. Selekcija-razredovanje naših kmetijskih rastlin. Znanost, ki se bavi s podedovanjem prirojenih svojstev, se je ravno v najnovejšem času silno razmahnila. Povzročila je, da smo začeli za zaupanjem gledati na rentabilnost (donosnost) kmetijske produkcije. Prav posebno velik razmah je ta znanost dosegla v Ameriki, kjer se je posrečilo s križanjem raznih vrst posameznih rastlin dobiti potomstvo, ki močno nadkriljuje v mnogih, za poljedelstvo važnih svojstvih svoje roditelje. S stalnim odbiranjem najboljših vrst kmetijskih rastlin je znanost dosegla krasne uspehe.

5. Nadaljnje važno dejstvo je v tem, da moramo gojiti le one kmetijske rastline, ki na gotovem področju, v gotovih talnih in podnebnih razmerah (okrožjih) res najbolje uspevajo. Kultura (gojitev) rastlin, ki ne dajejo kakovostnega, morda niti ne zadovoljivega količinskega pridelka na določenih tleh, prav posebno danes ni gospodarsko smiselna za ondotno področje. Take kulture zahtevajo izdatnega gnojenja, intenzivne nege, radi tega so investicije visoke in v današnjem težkem času jih nikakor ne bi smeli gojiti na neprimernih mestih. Mi bi prav lahko s izkupičkom, ki bi ga prejeli za pridelek kakšne za naša tla primernejše rastline, z največjo lahkoto nakupili potrebne pridelke, pokrili tako svojo potrebo, razliko med izkupičkom in nakupno ceno pa spravili v žep, odnosno vknjižili kot večji donos kmetijstva.

6. Gnojenje rastlin. Največje zlo, ki ima leto za leto slabše posledice, je žalostno dejstvo, da še vse do danes nismo prišli do prepričanja, da ne gre od zemlje samo zahtevati, naj rodi, temveč da moramo predvsem skrbeti za dovoljno količino hranljivih snovi v zemlji, s pomočjo katerih rastlina v zvezi z zrakom, vodo in svetlobo pri-gotavlja sebi hrano, nam pa potrebne plodove. Bodimo moderni in verjemimo že enkrat tako številnim opominom v tem pogledu. Izčrpano zemljo ne moremo založiti s potrebno hrano le s preoravanjem, rahljanjem in okopavanjem. — Predvsem moramo skrbeti za to, da bodo imele rastline v dovoljni meri na razpolago potrebne hrane. Zato pa gnojimo predvsem s hlevskim gnojem; posebno pozornost pa posvečajmo uporabi umetnega gnojiva le tedaj, kadar dobro vemo, da zemlja v resnici neobhodno potrebuje ono snov, ki jo nameravamo dodati v obliki umetnega gnojiva. Treba je namreč vedeti, da smo v nasprotnem slučaju vrgli ves v to svrhu izdani denar proč in da smo v veliki meri morda celo škodovali zasajeni kulturi in tako zmanjšali pridelek.

7. Pravilno obdelovanje. V načinu kmetovanja moramo veliko pozornost posvetiti obdelovanju same zemlje. Pazimo na pravočasno oranje; poleg tega je važna globina oranja, hitrost oranja (s kakšno hitrostjo vleče živina plug), kakovost našega pluga. Vse te navedbe v znatni meri vplivajo na višino pridelka gojenih kultur.

8. Gospodarske naprave. Uredimo gnojnične jame, pravilno shranjujmo gnoj in gnojnice, da ne bomo vozili na njivo zgolj slame in vode; napravimo si kompost. Preuredimo gospodarske stavbe

Skupščina razpuščena

Volitve bodo 5. maja t. l.

Beograd, 6. februara. Nocoj po seji ministrskega sveta je bil časnika-rem sporočen sledeči ukaz o razpustu narodne skupščine in o razpisu novih volitev:

V imenu Nj. Vel. kralja Petra II., po milosti božji in volji naroda kralja Jugoslavije, so kraljevi namestniki na predlog ministra notranjih zadev in po zaslišanju ministrskega sveta na temelju čl. 32 ustave ter §§ 1 in 2 zakona o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino sklenili, da se narodna skupščina, izvoljena 8. novembra 1931, razpusti. Volitve narodnih poslancev za štiriletno skupščinsko dobo, po čl. 54 ustave, se bodo izvršile po vsej kraljevini v nedeljo, dne 5. maja, po predpisih zakona o volitvah narodnih poslancev za narodno skupščino.

Narodna skupščina, izvoljena na dan 5. maja 1935, se skliče k izrednemu zasedanju dne 3. junija 1935.

Notranji minister naj izvrši ta ukaz.

Pavle I. r.

Dr. Stanković I. r.

Dr. Ivo Perović I. r.

slede podpisi ministrov.

Politika odprtih vrat

Kadar se spravijo nad posel, ki obe-ta veliko dobička, močne roke, nastane med vsemi, ki se smatrajo tudi za močne, več ali manj glasno negodovanje, ki se imenuje po domače zavist, diplomatsko pa »skrb za neodvisnost prizadete dežele«. Takih slučajev je po svetu vse polno.

Ker je treba za vsak posel denarja ali vsaj sile, se zato vsakdo takega posla, pa naj bo še tako dobičkanosen, ne more lotiti. Ker pa ponos težko dopušča priznanje lastne nemoči, se koj najde pri roki novo, izkušeno geslo, ki se v raznih slučajih različno imenuje, katerega bistvo pa je zapopadeno v prvem, odkritosrčno izraženem geslu:

»Zahtevamo politiko odprtih vrat...!«

Prestavljeno v domači besednjak: izgovorimo si svoj kot ali zagotovimo si svoj delež, da bomo tudi mi lahko nekaj pospravili, kadar bomo v to dovolj sposobni. Tudi velikih sil na svetu ni sram izgovarjati tega gesla, tudi te so večkrat ovirane v udeleževanju svojega pohlepa, zato se si modro izgovore pravico, da se oglasijo malo pozneje. Rezervirajo si sedež k pojedini...

Ta čarobna beseda, politika odprtih vrat, je v današnjem političnem slovarju že nekoliko pozabljena, mogoče ker so jo svoj čas preveč izrabljali. Toda njen pomen in njene posledice žive ravno dandanašnji bolj kot kdaj poprej. Posredno čutimo to na svoji koži, ker se podonavska kotlina še nikakor ne more znati v miru, ravno radi dejstva, da se vsi, ki zasledujejo politiko odprtih vrat pri njej, niso mogli sporazumeti, koliko bo kdo zaslužil od nje... Zatorej nam je ta čudovita politika jasna.

Ni pa treba, da bi vsako tako politiko jemali samo s slabe strani, kot je to pač običaj na svetu. Večkrat nastopijo razmere, ko bi se dala uporabiti tudi v dobrem. Kajti pogoj za to politiko je tudi složnost vseh tistih, ki si pod tem geslom pripravljajo torbe, kamor bodo spravili hruške, ki jim zore na sosedovem drevesu, pa še ne morejo do njih.

Danes, tovariši, je pri nas tudi doba, ko se mora uporabiti to prijazno, res da v velikem svetu nekoliko izrabljeno in slabozvočno geslo. Združeni smo v dobrem, da se bojujemo zoper slabo.

Tudi mi smo ves čas našega obstoja in začetka klicali nehotе do geslo. Tudi naš pojav je prizadete moral spomniti na to, kajti krčevito so nas odrivali in krčevito so se držali svojih dreves, da bi najmanjša lesnika ne odpadla v roke tistih, ki so — o groza!! — zahtevali, da postane hruška občinska last. Pot, ki smo jo prehodili od postanka do danes, je vsakomur še v svežem spominu. Čutili smo vso težo položaja in se znašli po tolikih tegobah na pragu dobe, ki nam njen rahel svit daje upanje, da bo vendarle pri-

čaju in sodobnim zahtevam primerno. V hlevu napravimo velika okna. Mnogo svežega zraka in svetlobe v naše hleve! Uredimo stojišča in jasi. Pazimo na hranjenje. Uvedimo posamično (individualno) krmljenje. Kolikor več koristi imamo od poedine živine, tem večji in boljši naj bo dnevni obrok prehrane. Skrbimo za številan in odličen zarod.

9. Izračunavanje (kalkulacija) uspehov v gospodarstvu, kmetijsko knjigovodstvo. Natanko moramo vedeti, kaj nam gospodarstvo donaja, koliko trošimo, koliko nam je gospodarstvo rentabilno (donosno). Le tako bomo mogli dokazati,

šla polagoma odločitev o narodnih potrebah v narodove roke.

Da si ne bi delali preveč upov, zato skrbе sicer naši nasprotniki, ko hitijo oznanjati na ves glas, da se ni nič izpremenilo in se ne bo nič izpremenilo in se tudi ne sme nič izpremeniti. Ker imajo oni koncesijo na odločanje v izpremembah, mi pa še ne, zato nimamo vzroka, dvomiti v njihovo iskrenost v tem pogledu in tudi sposobnost, svoje izjave uresničevati.

Imamo pa povod dvomiti v njihovo sposobnost, če bodo res kos vsem tistim, ki z gornjim geslom v boj hiteč, žele in se bore za izpremembe v odločevanju. Zlata vrata, usodna in mogočna, vsemu narodu toliko časa trdno zaprta, se rahlo razmikajo komaj zaznavno, toda vendar le že dovolj jasno. (Dokaz krik onih med njimi, češ, da tega ni mogoče videti.) Trobili smo v zbor že dolgo, preden so se začela razmajevali ta vrata. Zato stojimo danes pred njimi ne kot osamljeni zastopniki lastnih želja in koristi, ampak kot utelešena sila težko pričakujočega naroda, ki zahteva glasno, da se tudi ta toliko let zaprta vrata odpro na stečaj in brez ovir in zato je naš klic po tem tem jačji.

Tovariši! Novo leto nam nosi novih nad in pričakuje naših obnovljenih moči, da nas ne najde oklevajočih in zmedenih. Mi smo sila, edina bitna sila v zemlji. Toda nepovezani, v neslogi in nezaupanju nismo dosti več kot ovce na paši brez gospodarja. Glas vseh takih je lahko tisočkrat močnejši od jerihonskih trobent, prizadejal pa ne bo Jerihi niti stotinko tega, kar so si prizadejale one tedaj: kajti glas tisočerihi ust še ni glas naroda! Ta postane šele tedaj, kadar govori ves narod na ena sama, a zato tem krepkejša usta — in ta šele bodo odprla trdno zaprta zlata vrata. Celjan.

Še enkrat »odrešeniki«

Že v zadnji številki smo odgovorili na napad v »Jutru«, v katerem nas smeši, ker smo zahtevali, da se morajo dvigniti cene kmetijskih proizvodov na nekdanjo višino.

Torkovo »Jutro« pa navdušeno pozdravlja izjavo kmetijskega ministra dr. Dragutina Jankovića, ter prinaša z debelimi črkami na prvi strani njegov govor. Navdušuje se za njegove načrte, med katerimi so glavne zahteve: načrtno gospodarstvo, omiljenje razlike med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov, intervencija države v gospodarstvu v pravcu odstranitve sedanjega kaosa ter splošen dvig cen kmetijskih proizvodov...

Ko smo mi to zahtevali, smo bili smešni fantasti — danes pa, ko se zavzema aktivni minister za popolnoma iste stvari, ki smo jih mi propagirali ves čas našega obstoja z železno doslednostjo — danes pa se gospodje iz Jutrove dežele cedijo od obćudovanja in navdušenja.

Videla je žaba, kako se konj podkuje, pa je še ona dvignila nogo...

da je naš obstoječi način kmetovanja dober ali slab in v katerem obsegu ter v kakšni smeri moramo izvesti melioracije in razumno preuredbo (racionalizacijo) našega kmetijstva.

To so smernice, ki bi morale biti v najbližji bodočnosti vsemu našem delu osnovna misel, ako želimo kdaj dejansko doseči izboljšanje in temeljit napredek našega kmetijstva. Te mere so v priložnem članku prikazane le v najbolj grobih obrisih, želim pa podčrtati še eno važno okolnost: naj ne bo sina, kateremu oče prepusti svojo kmetijo, ki ne bi dovršil vsaj enoletno kmetijsko šolo.

POMENKI

APETIT

Kaj bi dejali o človeku, ki bi prišel v gostilno, sedel k mizi, pojedel z ogromnim tekom obilno kosilo — pa bi še ne imel dovolj — pojedel bi še krožnik, vilice in nož in še natakarka po vrhu? Gotovo bi rekli, da je požeruh.

Kaj bi dejali o človeku, ki ima svoj poklic z mesečnimi dohodki, kot jih mnogi v celem letu ne dosežejo, pa bi hotel biti še poslanec, minister, senator, upravni svetnik ali vsaj pravni zastopnik težkih, dobrodošlih industrijskih ali denarnih podjetij — pa bi še ne imel dovolj in bi škilil še po drugih virih?

Ali pa tisti, ki ima 10, 15 služb (pa radi preobilice dela nobene ne more opravljati točno), ki sedi ali hoče sedeti na petnajstih stolih naenkrat, medtem ko morajo drugi sedeti na goli zemlji? Človek je vendar po naravi tako ustvarjen, da more istočasno sedeti le na enem stolu, največ pa na dveh. Več pa ne gre — če ni izredno obilen.

RADIO

Zadnjič sem poslušal ljubljansko radio postajo. Pa mi zažvrgoli iz zvočnika nemški tenorček s sladko pesmico: »Isola bella in Lago Maggiore, herrliches Kleinod, unvergessliche Pracht...« (= Isola bella in Lago Maggiore, prekrasni dragulj, nepozabna krasota...).

Prav, sem si mislil. V kinu kažejo avstrijske uniforme in madžarski čardaš, v radiu pa delajo reklamo za italijanska letovišča, namenjena bogatim mednarodnim brezposelnim in hohštaplerjem. Kdor zna, pa zna!

Nič ne rečem. Rad imam včasih tudi veselo, sladko vižo. Toda vseeno mi je ljubša tista naša: »Otok Bleški, kinč nebeški...«

DIVJAKI

»Veš, Lipe, težko se živi. Tistim zamorskim divjakom v Afriki gre bolje, kot nam!«

»Kako to misliš, Tone?«

»Glej, divjaki živijo lepo v miru. Nimajo skrbi, kdo bo senator, ne poznajo politike, volitev, časopisov, nervozne strankarske borbe na nož, ne plačujejo davkov...«

»Toda, Tone — zakaj pa so potem tako divji?«

»PERSONA GRATA«

pomeni po latinsko »priljubljeno osebo«. Pa je pripovedoval župan, ki se je udeležil senatorskih volitev: »Veš, prijatelj, pa so le imenitne take volitve. Kot župan (čeprav med občani nisi priljubljen) se pripelješ zastoj v I. razredu v Ljubljano, povsod te veselo in prijazno pozdravljajo, sam gospod minister ti podaja svojo mehko roko — veš, kar čutiš, da si pri njem nekaka »persona grata«...«

Janez:

Nerazumljivo

»...Teh petdeset par mi vse delo sprečuje...« je potožil naš raznašalec, ko sem ga vprašal, kako gre list. »Bliskoma odtegne vsakdo roko, ko treba še pol dinarja...« mi je dostavil, ko sem ga začuden pogledal.

Pol dinarja je torej meja, kjer se navdušenje in zanimanje neha... Tovarištvo prestaja danes v našem kraju, ki ni ravno tako strašno propadel, težko krizo in ker mislim, da je ta pojav vendarle samo nekoliko prehodni, naj povem par besedi o njem.

Da smo žrtvovali toliko časa in denarja in drugih sredstev za dvig naše stvari, da smo tvegali osebno svobodo za dvig potrtega ljudstva, to vse se je vzele nekako molče na znanje in nihče ni vprašal, odkod se vse to jemlje, kdo vse to plača. Samo, ko je list pod težo razmer moral postati drugačen, kot smo hoteli, se je dvignil glas ogorčenja — zdaj je tudi to utihnilo, ker je naš »Prelom« res stopil nov med nas. Seveda zato tudi več stane. Malo muzike — malo denarja, to ve vsak. Zatorej se mi zdi ne samo nerazumljivo, ampak enostavno krivično, da se v nevolji nad to resnico, ki žalibog dejansko stopi pred oči, naš tovariš in pristaš maščuje nad listom s tem, da ga zavrne. In to ravno tak tovariš in pristaš, ki bo najbolj kričal, da se mu godi krivica, ki bo imel najpolnejša usta o bojevnosti.

S temi sramotnimi ostanki stare miselnosti moramo enkrat pomesti, dragi moji! Vse kar je prav — ampak zahteva povrh vseh ostalih izdatkov še tudi svoje glasilo pol zastonj, to bi bila umazanost. Nihče od tovarišev v OIO ne more neprestano samo dajati in dajati — prvo leto je bilo dovolj hudo, da je njihove moči izdatno preizkusilo. Tudi se nihče ne poteguje zase, ker so s par izjemami neodvisni od ljudske volje, da bi morali potom nje priti do položaja z de-

»KRIZA«

Pri »velmožeh«, strakarskih prvakah in v višjih plasteh družbe je kriza na ustih.

Pri kmetu in duševnem delavcu in pri pripadnikih srednjega stanu pa je kriza na plečih in v žepu. Zatorej — proč s krizo!

POLITIČNO VREMENSKO POROČILO

Na vzhodu, v jutrovih deželah, visoka depresija. Velik ciklon na vidiku, upira pa se mu še večji anticiklon. V nižjih legah stalno vedro. V višjih legah oblačno in megleno, barometer popušča, nagnjenost k padavinam — nekateri pravijo, da bo potres... Politična smuka manj ugodna. Samo za izvežbane smučarje!

narjem. Toda, da plača vsak vsaj to, kar plača celo nasprotnikom — to je naročnino za list, to menda smemo zahtevati od vseh tovarišev.

Pri tem ogorčuje človeka dejstvo, da odkloni ravno tisti, ki zmore, dočim revež doda tudi pol dinarja, ker ve, da brez nič ni nič. Jaz ne vem, da ne premisli tak tovariš, da je list brez podpor, da nimamo velikih inseratov onih trdk, proti katerim, ker so protinarodne, protiljudske, vodimo ravno ogorčeno borbo — in da ga ni sram, umakniti se za bore pol dinarja, ki ga vobče ne pogreša. To ni tovarištvo! Tak tovariš ne more pričakovati, da bi ga ljudstvo v njegovi težnji podpiralo ter mu izkazovalo čast... Ali bo žalibog res samo mladina mogla tukaj kaj izpremeniti — kajti stari duh, ki je ukoreninjen tako globoko, da se niti v takih malenkostih ne more zatajiti, je bil doslej naša največja nesreča in bo tudi v naprej sigurno jamstvo, da ne bo nič boljše, ako ga ne bomo najodločneje iztrebili. Slovensko ljudstvo se upravičeno postavlja s svojo inteligentnostjo — žalibog je morda ravno tako upravičena sodba nekaterih, ki ga poznajo in ljubijo, da ga samopašnost in zavist upropščata. Vse dosedanje tegobe in izkušnje niso nič zalegle, ali smo res še premalo trpeli, da bi se izpreobrili?

Nov duh bo izšel predvsem iz mladine, ako jo bomo pravočasno odtegnili zlokobnemu vplivu stare generacije. Saj je značilno za to generacijo ravno to, da so se iz naših idealnih tovarišev norčevali ter jim očitali vse mogoče zahrbtnje namene, ker v svoji omejenosti niso mogli zapopasti, da bi se kdo našel ter hotel ljudstvu pomagati zastoj, brez osebnega plačila. Za nas je to resno svarilo, da moramo s tako miselnostjo čim odločneje pomesti. In to tembolj, čim bolj se zgriinjajo naše vrste, da bomo imeli izbrano ljudstvo, ne pa navlako in izrodek zemlje, ki bi v naših vrstah iskal zadnje pribežališče pred obračunom, katerega pripravlja narod svojim nevrednim sinovom.

Nisem član konzorcija, ki vam to govorim, tudi ne član OIO — ampak sram me je, da se v našem »simpatizerstvu« in celo članstvu že ob petdesetih parah postavi meja tovarištva ter propade zavest skupnosti. Razlagam si ta pojav, kot sem vam ga opisal. Nerazumljivo pa mi je, kako pričakujejo taki ljudje nekaj od nas, in to ne nekaj, ampak žrtvovanje zadnje pare in proste minute, ko ne zmorejo za nas skromne žrtve ene cigarete — in to zopet ne za nas, ampak zase in svoj rod! To mi je nerazumljivo in oprostite mi, da se radi tega razburjam. Toda žal nimam duha stare generacije v sebi — in zato me bodo tisti, ki ga žalibog še imajo, morda le razumeli ter čutili, da se v boju

Širite »Prelom«!

Naš list mora v vsako pošteno slovensko hišo! Podprite naše delo, ki nam ne daje dobička. Naše plačilo bo — še boljše »Prelom«! V naši tiskani besedi je ogromna sila, ki vztrajno in neumorno krči pot iz pragozda današnje mizerije v solnce srečnejše bodočnosti vsega našega ljudstva.

za sebe ne smeš ustaviti ob oviri ene cigarete na teden manj — ki je res docela odveč. Sicer si svoj pogin pripišemo sami sebi. Z živimi mrličmi se ne more nihče vojskovati...

Kdor je zaveden in dobre volje, naj zaviha rokave in širi naš »Prelom«! Naš list mora v roke vsakega tovariša in simpatizerja, ki zmore skromno naročnino, katero naj v redu odšteje. Dvigniti moramo število naročnikov, to zahteva hvalenost do tistih, ki se že drugo leto brezplačno žrtvujejo za nas in za naše ljudstvo. Zato, tovariši, naročajte se na list in ga posojajte tistim, ki so tako revni, da ga ne morejo plačati.

Na delo torej — za naš »Prelom«!

»Maistrovo«

Prve dni tega meseca nas je presenetila v časnikih novica, mimo katere ne moremo, da ne bi spregovorili besede o njej. Brali smo, da so ljudje v Marenbergu hoteli spremeniti ime svojemu kraju in ga imenovati »Maistrovo«; ali to ni šlo, ker so se drugi uprli, češ, že šeststo let smo Marenberžani, pa ostanimo še za naprej.

Takoj nato pa smo čitali v slovenskih dnevnikih vest, da je nekdo sklenil imenovati neznatno novo postajališče v Lipoglavu med Ponikvo in Poljčanami »Maistrovo« in je hitel to objaviti strmečemu svetu, morda zato, da ne bi kdo za božjo voljo kaj primernejšega imenoval po generalu Maistru. Čitali smo, da so prvotno nameravali krstiti postajo za Lipoglav, kar je seveda naravno, a da so prišli do drugega imena, »da bi primerno počastili spomin na generala Maistrac«.

Kdor pozna razmere, ima vtis, da te velike napake niso napravili domačini; zadevo je gotovo skuhal kak tujec, ki ima jako slabe pojme o Maistru in njegovem pomenu za naše kraje. Ko bi pri nas kaj imenovali po generalu Maistru, bi to morda smelo biti špilje (Spiefeld) ali Sent Vid ob Glini (Sankt Veit an der Glan), ne pa neznamen zaselek sredi slovenske zemlje. Naš veliki graničar bi zaslužil spomenik, da bi se kak tak kraj imenoval po njem, ali danes to pač ne gre, da bi z imenovanjem nečesa po graničarju Maistru enkrat za vselej onemogočili kakšen pameten in njega vreden ukrep, to se pač ne sme zgoditi brez široke javnosti. Lipoglav naj ostane, kar je; tako Maistrovo bi bila čudna zmota.

Vinko Gaberski:

1914—1918

(Nadaljevanje.)

III.

SUM

Prva moja garnizija je bila Obergrafendorf, majhen kraj na Spodnjem Avstrijskem, ne daleč od Sankt Pöltena, kjer je bil naš polk. Telegrafski polk je bil najmočnejši v avstroogrski monarhiji. V njem so bili vojak, ki iz vsakega okraja v državi. Sredi vojne je štel 80.000 mož. Zanimivo je bilo, da je bilo v njem ob koncu vojne samo narednikov nad 5000. Bili so to rezervisti vseh letnikov, pa tudi mladi ljudje. Kajti če taka armada služi svoja štiri leta, mora marsikdo kam priniti.

Ko smo se javljali v pisarni v Sankt Pölten, smo Slovani že imeli svoje težave. Nekaterim podoficirjem, ki so opravljali pisarniške posle, niso bile všeč slovanska imena. Tudi ob mojem se je nekdo spodteknil. Hotel je vedeti, kako se pravi »Vinko« še drugače, da bi bilo bolj umljivo. Nisem mu hotel imena pojasniti, ter sem rekel, da je pač tako in nič drugače. Ko se je pa zmezil tam pod mizo pes in ga je gospodar posvaril z imenom, sem namignil, da ima pes svoje ime, jaz pa svoje. Tako je ostalo psi pasje, meni pa moje ime. A zapomnili so si me.

Na hodniku pred pisarno je prišel za menoj mlad, lep enoletnik korporal. Vprašal me je, da li je enoletnik mojega imena, s katerim je on — Dürminger iz Knittelfeld — služil v Gorici, moj sorodnik. Pritrdil sem

mu, da je moj bratranec in sem mu povedal, da je že avgusta padel v Galiciji. Tako je namreč pravila beležka v seznamu izgub. Zgodba tega bratranca je res čudna: Pustivši bogoslovne nauke v Mariboru, je šel leta 1913 k vojakom in je moral 1914 namestu domov — na vojno. Ko je prišla novica o njegovi smrti, je bila v hiši in fari velika žalost. Brali so zanj črne maše. Zdajci pa se je oglašil iz bolnice v Kijevu, kjer je ležal s svojo rano. Ob umiku pred Rusi po bitki so bili njegovi tovariši namreč samo videli, da je obležal in so mislili, da je mrtev. A Rusi so ga pobrali ranjenega in ga vzeli s seboj. Po ozdravljenju je bil v Taškentu, kjer se je naučil lepo ruski, da je bil tolač, ter se je potem kot spremljevalec izmenjanih invalidov iztihnjal v Skandina-vijo in domov. Tu so ga zopet mobilizirali, mu dali oficirski čin in ostal je v službi ves čas vojne. Ob prevratu je bil še dolgo časa v Špilju.

Dürmingerja sem pozneje še enkrat srečal. Avanziral ni nikamor, ker ni napravil izpita.

Po pridelitvi v Obergrafendorf sem imel nesrečo, da sem stanoval v gostilni v sobi z nekim Neuwrithom iz Maribora, ki se je izdajal za inženirja, kar pa takrat še ni bil. Druga dva tovariša v sobi sta bila inženier Neumann z Dunaja, zapravo češki žid z Morave, in pa Čeh Andrlje, ki ni znal skoro besede nemški. Kakor je bil Neuwrith slab tovariš, tako je bil Neumann dober. Nekega dne me začne Neuwrith, ki je bil menda novo pečen protestant, izpraševati, da li sem sorodnik dekana in kanonika, ki je pasel ovce pri Sv. Magdaleni v Mariboru. Ko sem mu pritrdil, da je on brat mojega očeta, se

je že začelo. Vse sovraštvo, ki ga je s svojimi versko političnim vodjo, proslulim pruskim pastormer Mahnertom, gojil za Sloven-ce in tistega »farja«, je prenesel mož name. Dekan in pastor so se silovito podajala, tudi v časnikih, ker so protestanti v fari agitirali za odpad. Med ponemčenim sproletariziranim prebivalstvom je Mahner menda imel precej žetve, zlasti ker so protestanti izrabljali bedo in so prestopnikom plačevali nagrado.

Moj stric je ob začetku vojne mnogo trpel, tudi telesno. Drhal se je zbrala ter je 75 let starega moža, ko se je vračal iz šole, potegnila z voza ter ga obrcala, opljuvala in vlačila po tleh. Kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo, ko se ne bi bil vmešal z orožjem naš rojak narednik, ki je bil prišel slučajno mimo, in ki si je s tem nakopal precej neprijetnosti. Čudno je, da še nisem nikoli čital imena tega duhovnika, kadar so kje naštevati tiste, ki so trpeli. In vendar je bil najstarejši med vsemi.

Neuwrith je bil zlobna duša. Nekega večera, ko smo že bili v posteljah, sva se silno dala. Neumann je prisluskoval in nekoliko miril. Čeh Andrlje pa sploh ni razumel prepira. Ko mi je povedal Neuwrith, da bo sedaj — marca 1915 — skoro konec vojne in da pride po zmagi obračun, sem planil s postelje v temno sobo, prevrgel nekaj stolov, da sem se nekoliko potolkel, ter zaklical: »Hudič, če Slovani res nismo za nikamor več, nas pa pustite doma in vlačite sami talige iz blata!« (...Karrenaus dem Dreck.) Bil sem silno razburjen od večnega izzivanja, pa mi je sangvinični temperament ušel. To je opazil Neumann in modro ugotovil: »Ni čudno, če se pa govori o sami šovinistični politiki.«

Za tisti večer smo utihnili, a z Neuwrithom, s katerim sva bila prišla v istem transportu iz Maribora, nisem spregovoril nikoli več.

Po kratki vežbi so nas odbrali in nas poslali k polku v šolo. Ne vem, kako je prišlo, da je nadporočnik Pack, poštni kontrolor z Dunaja, ki je bil naš komandant, in o katerem je šel glas, da je nekje iz naših krajev, sprožil nekoč vprašanje, kaj je krivo vojne in kdo jo je povzročil. Na to vprašanje bi bil moral odgovoriti Tomaides z Dunaja. Mož z grškim imenom je bil po svojem mišljenju Neuwrithov tovariš, in ko je važno odgovoril, da je na to vprašanje težko kaj na kratko povedati, je Neuwrith predlagal, naj odgovorim jaz kot »žurnalist, ki se bavi s takimi rečmi«. Temu je pritrdilo nekaj tovarišev okoli mene in komandant je stavil vprašanje meni. Kaj sem hotel? Rečeš to, ne bo prav, poveš ono, pa tudi ne. In sem zinil: »Gospod nadporočnik, o tem še nisem nikoli razmišljal.« »Sedite,« mi je rekel z lokavim nasmehom. Na to smo nekaj trenutkov molčali. Komandant je potem ugotovil, da za take razgovore v šoli ni mesta, ker ni generalštabni tečaj ali diplomatski zbor. Predaval nam je zopet o drugih rečeh.

Nekega dne nas je splasila novica, da iščejo pri vojakih sokolske legitimacije. Poveljstvo je bilo izvedelo, da imajo Slovani sokolske legitimacije baje za to, da bi si ugledali z njimi pot v boljše življenje, ko bi bili zajeti ali pa bi z namenom prešli na stran Rusov ali Srbov. Italijani takrat še niso vojevali. Iskali so pa izkaznice tako: Komandant se je nenadoma prikazal s spremstvom v sobi. Vojaki so morali stopiti k svojim posteljam. Začelo se je spraševanje, kaj ka-

Morda bi kazalo tu načeti vprašanje spomenika, ki sedaj dela nekaterim, ki priznajo malo mislijo, skrbijo. Pa kako enostavno bi se bilo dalo to napraviti! Jaz bi bil pokopal našega in svojega generala sredi njegovega in našega Maribora, tam, kjer se je včasih razgledoval admiral Tegetthoff. Nad grobom pa bi mu postavil priprosto skalo iz pohorskega granita s podatkom »Maister — Vojanov« z njegovimi stihii: »Oh, jaz ne spim, jaz čakam čas in čakam vas, da pojdem z vami čez Sent Vid med brate naše Zilo pit.«

Kaj zveza Maistrovih borcev ali oblast nima v Lipoglavu in pri spomeniku nikake besede?

Gaberski.

RESOLUCIJA.

Skupina »Boja« za Celje in okolico ugotavlja na svojem občnem zboru dne 30. januarja 1935, da so jo prav mučno presenetila poročila nekih listov, da se bo novo postajališče v Lipoglavu med Ponikvo in Poljčanami imenovalo »Maistrovo«, in sicer proti pametni volji vseh domačinov.

Malo »Maistrovo« v neznanem Lipoglavu bi bila čudna počastitev velikega graničarja generala Maistra, ki bi pač zaslužil za svoj spomin čisto kaj drugega. Mi, ki smo poznali Maistra, ko je za vojne še v Celju služboval, protestiramo proti takemu nerazumnemu omalovaževanju človeka, ki zasluži vsaj to, da ga ne bi smešili, če mu že v svoji malenkostnosti ne moremo biti pravični. Oblasti pa prosimo, da bi posegle še pravi čas vmes.

GOSPODARSTVO

Prevoz kosovne robe na naših železnicah

Čimdalje bolj se čujejo pritožbe, da poslovni svet ni zadovoljen s sedanjim načinom odpreme in prevažanja kosovne robe na naših železnicah, s strani železniške uprave pa se čuje, da prevoz kosovne robe na železnicah pada in da se poslovni svet poslužuje avtomobilov za prevažanje kosovne robe. Večje trditve so si omislile avtomobile in prevažajo robo same do svojih odjemalcev, obstojajo pa špedicije, ki se bavijo izključno s tem poslom.

Sedanja manipulacija kosovne robe je za poslovni trgovski svet, ki mora biti ravno v sedanjih težkih in konkurenčnih časih predvsem eksperimentalna, preveč komplicirana in birokratična, poleg tega pa še zamudna in razmeroma draga.

Sistem sklepanja prevozne pogodbe na podlagi tovarnega lista z duplikatom, raznimi postranskimi pristojbinami in drugimi okoliščinami za kosovno robo na isti način, kot za vagonске pošiljke, je prav gotovo neumestno, posebno še, ako upoštevamo činjenico vrednosti kosovne pošiljke napram vagonski. Izgleda, da tiči mnogo vzroka, da se poslovni svet ogiba prevoza kosovne robe po železnici, ravno v navedenem, ker vse to pri prevozu z avtomobilom odpade.

Zakaj bi se na primer ne moglo odpremiti kosovnih pošiljk robe na enak način, kakor na primer prtljago? Koliko bi bilo prihranjenega na izgubi časa, stroških in sitnostih, pridobilo pa bi se na eksperimentalnosti v poslovanju s strankami v obojestransko zadovoljstvo.

Ako pogledamo odpravo kosovnega blaga pri avtomobilih, vidimo, da je vse to odpadlo in auto nudi poleg tega še to prednost, da dostavi blago naravnost na dom, česar pri železnici ni.

Umestno bi bilo, posebno v večjih mestih, da bi železnica oskrbela dostavo pošiljk na dom s svojimi avtomobili in bi bila dostava stranki (v onih krajih, kjer bi se vršila) že vračunjena v tarifni stavek. S tem bi se doseglo na eni strani dosego hitrejši eksperimentalnosti s strani železnice, na drugi strani pa bi se nudilo udobnosti poslovnemu svetu, kateremu bi bile s tem prihranjene vse neprijetnosti o priliki dviganja pošiljk s skladišč. Za železnico bi to pri velikem prometu, ki ga ima posebno v večjih centrih, pri izbiri voznih sredstev ne pomenilo velikega obratnega stroška, stor-

jen pa bi bil velik korak k prilagoditvi novo nastajajočim razmeram in potrebam v prometu robe.

Na enak način bi se dalo organizirati tudi sprejemanje robe od strank s strani železnice.

Mnenja smo, da navedeni način manipulacije s komadno robo za poslovni svet ne bi bil dražji od sedanjega načina, ki se nam zdi zastarel, današnjim potrebam in razmeram neogovarjajoč, in pričakujemo, da se bo prej ali slej v zadevi razmišljalo, vsaj pa poizkusilo prilagoditi se novo nastalim potrebam.

Seveda pa to vprašanje ne tangira samo železnice kot take, ampak je treba spremeniti določbe glede tak pri prevoznih pogodbah na podlagi tovarnega lista, pri čemur ne smemo prezreti dejstva, da plača kosovna pošiljka na primer v teži 20 kg v vrednosti 100 Din isto takso, kot vagonška pošiljka vredna 20.000 Din, kar prav gotovo ne more ugodno vplivati na transportiranje kosovne robe po železnici.

Prav posebno pozornost pa bi se moralo posvetiti ureditvi vprašanja prevoza sadja, zelenjave, mleka in drugih sličnih predmetov, ki jih naš kmet oddaja v mesto. Cena tej robi je močno padla in ne zmora več sedanjih tarif. Kmetu roba ostane doma, prodati je ne more niti za mal denar in je pri tem izločen s tistega trga, kjer bi bil edino upravičen, da se giblje.

S prilagoditvijo tarif sedanjemu stanu bi bilo kmetu mnogo pomagano, posebno onim iz krajev, ki so radi oddaljenosti od mest ravno vsled visokih tarif izločeni iz živilskega trga. Tudi s tega stališča je potrebno zadevo premisliti in omogočiti vsaki robi čim širši krog možnosti uveljavljanja na trgu.

Tarifni odbor

Za predsednika tarifnega odbora je imenovan direktor ljubljanskega železniškega ravnateljstva naš rojak g. Cugmus Jocif. Novo imenovani predsednik je našim gospodarskim in trgovskim krogom že znan iz svojega delovanja v prometnem ministrstvu kot priznan strokovnjak, ne samo kot železničar, ampak predvsem kot tarifni politik in poznavalec vseh okolnosti, ki vedno in povsod vplivajo na tarife.

jih gotovo skrivajo kakor framasoni svoje. Vprašal me je dalje, sem li kedaj bil v Beogradu. Ker sem bil leta 1911 res dvakrat tam in sem slutil, da morda vejo kaj več, sem priznal, da sem se mudil tam po štirinajst dni, a hkratu sem dodal, da sem bil prej skoro leto in pol v Berlinu. Moral sem mu še pojasniti to in ono in ko se je hudo žaljivo izrazil o kralju Petru, je izjavil: »Vam in Vaši svojati (Sippe) bo treba posvetiti več pozornosti. Vam cvete drevo.« Radi takega jasnega namigavanja z vislicami sem bil precej nervozen in od mraza v sobi sem — odet samo v plašč — drgetal. Ko mi je velel čez zapreti in leči, so vsi odšli. Tedaj je pomolil tovariš na levi strani, Čeh, svoj nos izpod odeje, poškilil k meni in mi zašepetal, da je bila to »nadherni hra«, sijajna igra. Bilo je še čuti nekaj glasov nezadovoljnosti in razburjenja, potem pa so vsi pozaspali. Vsi razen mene.

To noč nisem zatislil očesa. Pa tudi podnevi nisem imel miru. V jutru sem se nad mero napil črne kave, ki je bila takrat še dobra in močna, ter spravil srce in živce popolnoma iz reda. Javil sem se zdravniku, pri katerem je služboval korporal Kurbus, tajnik posojilnice nekje v Slovenskih Goricah. Zdravnik ni o dogodku ponoči ničesar vedel, Kurbus pa vse. Povedal sem mu namreč kako in kaj, ter sem po nekem Primorcu takoj iztihilotopil pismo domov, češ, naj uničijo neke časnike in knjige, ki sem jih navedel. Pismo je prišlo seveda po posredniku v prave roke.

Od zdravnika nisem pričakoval nobene pomoči in je tudi ni bilo. Dobil pa sem časa za razmišljanje. Vse je kazalo, da se zadeva

S tem imenovanjem je padla na g. Cugmusa na eni strani velika odgovornost napram našemu gospodarskemu življenju, na drugi strani pa napram fiskalnemu momentu, ki se pri nas zahteva od naših železnic. Z obeh strani pa je to imenovanje izraz velikega zaupanja, ki se stavi na njega

Polovičarska pomoč hmeljarstvu

Z naše strani smo začeli akcijo za prodajo hmelja potom prisilne prodajne zadruge, oziroma centrale, kakor je obrazloženo v našem glasilu »Prelom-u« z dne 31. jan. t. l.

V Savinjski dolini, oziroma v Celju obstoja prostovoljna prodajna zadruga, ki životari približno kakšnih 5 let in še do danes ni pokazala nikakšnih vidnih rezultatov in prid hmeljarjev, ozir. zadrugarjev. V zadnjem času se je začela ta zadruga pridno gibati in nabirati nove člane. Kakor smo pa iz več strani doznali, se baje pri pridobivanju novih zadrugarjev povdarja, da dela ta zadruga v smislu naših predlogov in da je ta zadruga skupno delo naših organizacij.

Ker pa nima naša krajevna organizacija in tudi ostale organizacije »Boja« v Savinjski dolini ničesar skupnega s to zadrugo, prosimo, da posamezni nabiratelji zadrugarjev enkrat za vselej take izjave opuste. Zavedamo se dobro, da je spas kmetovalcev v močnih prodajnih združenjih. Vemo pa še boljše, da je hmeljska prodajna zadruga, v kateri niso združeni vsi hmeljarji, obsojena na neuspeh iz sledečih vzrokov:

Zidovski kapital, ki obvlada hmeljsko trgovino, bi enostavno bojkotalo to zadrugo ter kupoval hmelj od ostalih producentov, o čemur smo se prepričali ravno pri tej prodajni zadrugi. Gotovo bi pa še našel obilo potov in prevez, da bi razbil tako zadrugo prodajo, ter nadalje spravil v svoj žep milijonske dobičke, kot do sedaj.

Naš namen ni, da se hmeljska prodaja polovičarsko reši. Mi hočemo novih, zdravih temeljev, kot smo to obrazložili v »Prelom-u«.

Da je to edino pravilna rešitev, navajamo še sledeče razloge: Ta pravilna prodajna zadruga bi lahko regulirala celotno našo produkcijo, ker bi imela vse podatke v rokah in s tem preprečevala nadprodukcijo. Dalje bi imela stalen vpliv in vpogled pri določanju kontingentov hmelja za razne države. Kot prodajalec bi nastopala na svetovnem trgu kot močna enota z najmanj 10.000 q sortirane hmelja, kateri bi bil za primerno ceno vedno naprodaj, nikdar pa po tako sramotnih cenah, kot danes. In s to zadrugo bi morala svetovna trgovina računati. Gotovo bi se nam nikdar več ne zgodilo, da nam plačuje par židovskih trgovcev za naš savinjski golding, ki tudi letos ne zaostaja dosti za češkim po 10—20 Din, medtem ko stane žateški 80—90 Din, najslabši češki pa 60 Din za kilogram. Tovariši hmeljarji, tu je pač menda vsaka pripomba odveč.

Z raznih strani smo slišali pomisleke, koliko bi stal takšen aparat, ki bi to prodajo vodil. Račun je sledeči: vsak takozvan tekač dobi najmanj 50 para od kg, to znese pri 10—11.000 q (to je približna letošnja množina pridelka) 500—550.000 dinarjev! Samo s tem denarjem lahko zadruga plača vse tozadevne stroške za komisionelno prevzemanje hmelja, vodstvo itd., ter še lahko nastavi dobrega strokovnjaka, ki bi poučeval umno hmeljarstvo. Navedena je samo provizija tekačev, ako

v pričakovanju, da bo našel ono pot, ki bo omogočila oživiljenje našega gospodarskega gibanja in trgovine, ter iz tega dosego onih dohodkov za prometno ustanovo, ki so ji za obrat in vzdrževanje neobhodno potrebni.

še računamo provizijo naših domačih hmeljskih trgovcev-posredovalcev in tujih židovskih trgovcev-posredovalcev, pridemo do zneska najmanj 5 Din pri kg, to je zoper 5—6 milijonov Din letno. Toda te številke so vzete za zelo slaba kupčijska leta, ker letos smo bili oškodovani za najmanj 30 do 40 milijonov dinarjev.

Kakor piše »Jutro« z dne 2. t. m., nas misli Hmeljarsko društvo iz Zalca osrečiti z nekakšnimi borznimi senzali-mešetarji, ki bi naj deloma prevzeli posle tekačev. Odklanjamo odločno takšne poskuse, ker ne mislimo več nositi klobuka pod pazduho okoli raznih mešetarjev ter jih milostno prositi, da nam odkupijo po sramotnih cenah naš v znoju pridelani prvovrstni savinjski golding. Ti gospodje se namreč že smatrajo kot nekaki odrešitelji našega hmeljarja! Naša dolžnost pa naj bi bila, da bi jim bili neizmerno hvaležni...

Ker je pa nehvaležnost plačilo sveta, zato je naše mnenje, da nam je tujec odnesel že dovolj našega narodnega premoženja! Zatorej tovariši hmeljarji, skrajni čas je, da se organiziramo v naši organizaciji »Boja«, ki je pomekla z vsem starim, ne zdravim ter dela po novih, zdravih poštenih načelih. Dovolj dolgo so nam rezali drugi po mačehovsko naš kruh.

Skupina »Boja«, Gotovlje.

V članku »Savinjski hmeljarji« v zadnji številki »Preloma« se glasi odstavek v sredi članka pravilno takole: »Od teh zneskov je stalo približno en milijon dinarjev basanje, prepariranje in vskladiščenje, upoštevano je tudi še vse delavstvo, ki je bilo zaposleno pri prebiranju (ne obiranju) hmelja.«...

TRŽNO POROČILO MARIBORSKEGA TRGA z dne 1. februarja t. l.

(Cene v Din, teža kg.)

Prima voli 2.50—3.50, II. 2—2.25, III. voli 2.50—3, krave debele 2.25—3, klobasarice 1 do 1.50, teleta 3—4, volovsko meso I. 8—10, II. 6—8, telečje meso I. 8—10, II. 4—6, goveje meso 4—6, prašiči (kom.) 7—9 tednov stari 80—120, tri do 4 mesece stari 140—160 5—7 mesecev stari (kom.) 220—250, 10 mesecev do 1 leta 500—650. kg žive teže 4—5, kg mrtve teže 6—8.50, svinjsko meso kg 8—14, mast spuščena 13—16, kokoši zaklane 14—15, kapuni 20, piščanci zaklani 16, domači zajci (kom.) 10—30, mleko polno (l) 1.50—2, maslo čajno 24—32, maslo presno 20—24, sir bohinjski 25, jajca (kom.) 0.50—0.75, konservirana 0.45—0.55, fižol 1.80—2, reapi kislja 1.50 do 2, zelje kislo 3, salata endivija (kom.) 1 do 2, sheu gohe 30—40, pšenica 1.30—2, rž 1.25—2, koruza 1—2, ječmen 1.50—2, oves 1.20—2, ropso 1.10—3.50, med 10—16, jabolka 3—4, orehi celi 6—7, orehi jedra 24, suho sadje 3, sadni kis (l) 2, vinski kis (l) 3—7, drva trda (m³) 90—100, mehka 60—80, goveje kože 7—8, konjske (kom.) 70—120, telečje (kg) 10—11.

teri govori. Seveda je vsak povedal najprej svoj domači jezik. Nemce, Madjare, Italijane in Romune so pustili, Slovani so pa morali odpirati svoje kovčge in oprtnike, da so jim vse prebrskali.

Pri mojem oddelku se to ni zgodilo. Pač pa je drugo ali tretjo noč po tisti v kali zadušeni razpravi o krivdi in vzrokih vojne nastal v moji sobi nemir. Takrat sem stanoval v vojašnici. V sobi nas je bilo kakih dvanajst. Točno opolnoči strese nekdo mojo železno posteljo in ko odprem oči, je že bila luč. Pred menoj stojijo komandant bataljona major Ribitsch, komandant čete nadporočnik Pack in dežurni podoficir. Majorja, tega človeka ne pozabim! Pravili so, da je bil s Koroškega. Bil je dolg in precej mršav. Obraz bakren in pegast; osoren, neprijeten človek. Pač pa je Pack bil videti dober. Človek je bil.

Moral sem iz postelje. Odprl sem kovčeg, kjer pa razen potrebnih in nekaj korespondence niso ničesar našli. Ko je zgrabil nekaj pisem in me pogledal, sem mu kratko rekel, da so od ženske roke. Izpustil jih je, pač pa je prijel za dve knjigi. Groza... Ruska slovnica in ruski besednjak! Skvarjeni Ribič je zmagoslavno dvignil knjigi in čudno mirno rekel: »Tako.« Seveda je bilo vse v sobi pokoncu. Inkvizitor me vpraša, odkod to in zakaj. Povedal sem mu, da me jezikoslovje sploh veseli, da sem se učil tudi ruščine in da sem v smislu poziva vojnega ministra zaprosil za imenovanje za ruskega tolmača. Poizvedoval je, da li vem, kaj je Narodna odbrana. Odgovoril sem, da sem čital, da je to neka tajna družba v Srbiji. Na vprašanje o pravih tega društva sem moral izjaviti, da nimam pojma o njih, saj

nerodno obrača. To je bilo očito, ko je dan na to prišel major v šolo, ter me poklical k mizi in tabli kakor na sramotni oder. Vsi tovariši so strmeli vame. Govoril je o pravični in vsiljeni vojni, o svetih dolžnostih vojaka, o slabih državljanih in svaril navzoče, da se ne bi kdo tako daleč spozabil, kakor sem se jaz, da je bila zaradi nujnega suma potrebna nepričakovana preiskava ponoči. Zazdelo se mi je, da se major zaveda, da se je preveč zaletel in da hoče popraviti slabi utis. Res pa je, da me je strašno zdelal. Ko me je vprašal, da-li imam kaj pripomniti ali pojasniti, sem ginjeno odgovoril, da nič, tako da se je še meni zdelo, da mi gre beseda od srca. Predstava je bila končana in ura pokvarjena. Sklenil sem odpor do zadnjega.

*

Najprej sem pisal tržaškemu in dunajskemu poslancu dr. Otokarju Ribaču, ki me je dobro poznal, pismo, v katerem sem mu pojasnil, kako nam gre in kaj so napravili z menoj. Povedal sem mu, da se bom branil, kakor bom vedel in znal, in da mi naj oprostijo, da se skrivam za njegov hrbet in se poslužujem tudi imena cesarskega namestnika kneza Hohenloheja v Trstu, o katerem je bilo znano, da Slovencem ni bil naklonjen, oziroma, da jih vsaj ni pritiskal. Poslužiti sem se hotel tudi ugleda in vpliva dr. Korošca, pa mislim, da ga potem niti obvestil nisem o svoji nakani.

Potem pa je bilo treba priti v bolnico. Prehlad in hrana sta napravila, da sem mogel zdravniku dopovedati, da imam katar v črevesju. Ko sem se mu večkrat predstavil, me je nevoljen poslal od čete. Računal sem,

da vojna ne more več dolgo trajati in sem sklenil, da počakam na mir kje v zatišju bolnice. Zato sem izgal zadnjo karto. Pred odhodom sem poslal Packu spomenico, ki sicer ni bila tako nesramna kakor proslulo pismo zaporoških kozakov turškemu sultanu, vendar pa za tiste čase neverjetno odločna in za moj položaj vsekakor predstojanstvena. Sam vrag ve, kaj me je piknilo, da se igral »va banque«. V tistem diplomatskem aktu sem povedal, da sem bil pred vojno sodelovnik »Edinosti« in »Polaer Tagblatta«, torej dveh listov, ki sta bila vedno za Avstrijo, česar pač ni treba dokazovati. Vse eno je, kako so bili vzroki avstrijakantstva, dejstvo je dejstvo. »Edinost« je bila celo močen jezik proti italijanstvu, ki sedaj že jasno ogroža našo državo. Užaljeno sem se čutil, kako je moglo priti do stranskega suma in spraševal sem, česa imajo pričakovati od svojih višjih šele tisti Slovani, ki niso tako neizpodbitno dokazali svojega zvestega državljanstva kakor jaz. Skliceval sem se na dr. Rybáča, dr. Korošca in ces. nam. Hohenloheja kot priče, ter sem po rahlem očitku, ki je zvenel kot prikrita grožnja, zaključil z željo, da bi mila usoda tako naklonila, da o naših oblastnikih ne bi bilo treba nekoč ponoviti slavnega izreka: »Ils n'ont rien appris et rien oublié.« (Ničesar se niso naučili in ničesar niso pozabili.)

Pismo sem dal službujočemu oficirju. Meni je že bilo res vseeno, kaj napravijo z menoj. Obesiti me ne smejo zavoljo tega, če me zapro, mi je pa itak všeč. Vsaj na vojno ne bo treba iti.

Zdravnik se me ni mogel kar tako otresti, pa je priznal, da nisem čisto zdrav. Zato sem smel ostati v kasarni in sem polegal. Dan na

GIBANJE »BOJA«

VSEM SKUPINAM BOJEVNIKOV KRAJEVNIH ORGANIZACIJAM IN PRI-
PRAVLJALNIM ODBOROM »BOJA«.

Ker nas krajevne organizacije in pri-
pravljalni odbori še vedno prepozno ob-
veščajo o sklicanju rednih, odn. ustanov-
nih občnih zborov in pogosto tudi ne na-
vedejo v prijavi kraja in ure, nam to ze-
lo otežuje razpored delegatov O. I. O. Po-
sameznih občnih zborov ne moremo pra-
včasno objaviti v »Prelomu« in včasih
tudi ne več poslati govornika na zboro-
vanje, ki nam je prepozno javljeno. Po-
novno opozarjamo vse skupine na točko
e) čl. 14 starih pravil za krajevne orga-
nizacije, glasom katere morajo štirinajst
dni pred sklicanjem občnega zbora obve-
stiti o dnevnem redu O. I. O. ter nam po-
slati svoje letno in blagajniško poročilo.
Skupina, ki to opusti, naj ne računa na
obisk delegata O. I. O. na njenem obč-
nem zboru.

Pripravljalne odbore, ki imajo že po-
trjena pravila, spominjamo na poziv taj-
ništva »Boja« v »Prelomu« št. 2., z dne
10. januarja t. l. in prosimo, da se nemu-
doma odzovejo.

V poročilih O. I. O. o občnih zbora-
h, ki so se vršili, naj se navedejo poleg imen
in funkcij odbornikov tudi njih točni na-
слови.

Ne pozabite na nove bojovniške zna-
ke, ki jih lahko osebno dvignete ali na-
ročite pri Osrednjem izvršnem odboru.
Cena komadu Din 4.—.

Občni zbori in sestanki

V poslednji številki »Preloma« je iz
tehničnih razlogov izostala napoved obč-
nih zborov skupin bojnikov za 2. in
3. febr., ki so se vršili v sledečih krajih:

2. februarja 1935:

Ustanovni občni zbor v Šmartnem pod
Šmarno goro;

redni občni zbor v Središču ob Dravi;
redni občni zbor v Ormožu.

3. februarja 1935:

Ustanovni občni zbor v Slovenji vasi pri
Ptuju.

Redni občni zbor v Grajeni;
redni občni zbor v Dornavi;
redni občni zbor v Ptujcu.
redni občni zbor na Ježici pri Ljubljani.

V četrtek 7. febr. 1935 se vrši ustanovni
občni zbor za okraj Ljubljana — Beži-
grad.

V soboto, 9. febr. ob 20. redni občni zbor
v Kranju (Stara pošta).

V nedeljo 10. febr.:

Sestanek delegatov za Gorenjsko ob 9.
v Kranju, »Stara pošta«.

Sestanek delegatov novomeškega sreza ob
14. v Trebnjem.

Redni občni zbor v Sv. Petru v Sav. do-
lini ob 9.

Redni občni zbor v Globokem ob pol 9.
v Pišecah »Slomškov dom«.

Redni občni zbor v Kapelah ob 2. v gost.
A. Veble, Vrhje 17.

Redni občni zbor v Sromljah ob 9. dop.

Izredni občni zbor v Zagorju ob Savi ob
9. v kino dvorani.

Redni občni zbor v Mirni peči ob 11. v
»Domu«.

Redni občni zbor skupine bojnikov
Vrhnika in Bevke ob pol 14. na Vrh-
niki v Rokodelskem domu.

Redni občni zbor v Lukovici ob 19. go-
stilna »Slapar«.

Redni občni zbor v Sodražici ob 15.

Redni občni zbor na Dobravi ob pol 8.
v Prosvetnem domu.

Redni občni zbor v Dolu pri Ljubljani
ob 15. v Prosvetnem domu.

Celjski bojovniki so zborovali

(Poročilo o občnega zbora dne 30. I. 1935.)

Kmalu po osmi uri je živahno pozdrav-
ljen otvoril predsednik Orel prvi redni obč-
ni zbor, pozdravil delegata Staneta Vidmarja
in Andreja Šifererja, ki sta od OIO prišla na
ta večer in po burnih ovacijah prešel na
svoje poročilo. Po dostojni komemoraciji za
blagopokojnim Nj. Vel. kraljem Aleksan-
drom I. in lani tragično umrlem tov. Knezom
iz Celja, oriše v kratkih stavkih položaj, v
katerem se je naše gibanje v tukajšnjem de-
lokrogu nahajalo in s pohvalo svojim tova-
rišem odbornikom preda besedo tov. tajni-
ku, znanemu organizatorju Vebleju.

Tov. Veble se je omejil na jedrnat stav-
ke, iz katerih se je razvidelo, koliko podrob-
nega dela so opravili vsi odborniki na zu-
nanjem polju, pri čemur je ostala žalibog
krajevna skupina precej zanemarjena. Spr-
ičo ogromnega dela, ki je čakalo zunaj in ki
je v veliki meri že tudi opravljeno, se to
docela opravičljivo. Kljub temu so se vršili
trije članski sestanki in 18 rednih odborovih
sej v času od 30. maja 1934 do danes, poleg
5 delegatskih zborovanj iz daljne okolice. Iz
odposlanih dopisov v višini 600 številke se
razvidi, kako silovit je bil posel, ki ga je
bilo opraviti. Kot predsednik omenja tudi
tajnik posebno vzgledno slogo, ki je vladala
v odboru in ki edina je omogočila, da se je
vse to veliko delo izvršilo. Oba pa sta morala
v svrhu jasnejše predstave o dolžnostih od-
bornikov tudi povedati, da se je moral od-
bor vzdrževati v precejšnji meri sam, ker
od vseh dohodkov v višini ca 6000 Din je
vrgla članarina komaj 574 Din. Iz prispev-
kov članstva in stalnih prispevkov tovarišev
odbornikov vsak mesec se je vse to ipak
moglo dovršiti. S ponosom je poročal tov.
Bitenc kot blagajnik, da zapuša nasledniku
ne samo docela plačane račune in čisto bla-
gajno, nego tudi celih 73 Din premoženja,
s katerimi se bode začelo poslovanje nove
uprave. Ta malenkost nas kljub vsemu ne
skrbi niti najmanj, ker zaupamo tudi v bo-
doče v požrtvovalnost članov in čudovit
idealizem odbornikov, da se bo započeto de-
lo nadaljevalo še lepše. Kot arhivar in go-
spodar je poročal znani tov. Čuček Janez, ki

je v poročilu arhivarja navajal podatke o
razpečevanju »Preloma« in ostro grajal brez-
brižnost članov za njihov edini merodajni
list, na drugi strani pa apeliral na vse, da iz-
kažejo svojo bojovniško voljo tudi v skrom-
nem dejanju s tem, da naroče ali kupujejo
list sproti, ker se tudi njihovi tovariši od-
borniki žrtvujejo z delom in materialnimi
sredstvi.

V poročilu gospodarja je vzbujalo vese-
lost dejstvo, kako je odbor prišel do inven-
tarja. Vsakdo je kupil svoj lasten stol in
kljuko za obešalnik, katerega je z dvema
mizama vred lično in brezplačno naredil vne-
ti mladi član Fister Anton iz Zavodne, ki
je prejel za to na občnem zboru iskreno po-
hvalo od vseh navzočih. Tudi novi odborniki
bodo morali kupiti svoj stol in kljuko, ako
bodo hoteli delati...

Za temi poročili je tov. Gradnišnik podal
razrešnico v imenu nadz. odbora, blagajniku
pa še posebej pohvalo. Kar je res, je res: ta-
ko skrupulozno vestnega blagajnika bi si že-
leli povsodi in bilo bi marsikje boljše.

Pred prehodom na volitve je podal tov.
predsednik besedo delegatu Stanetu Vidmar-
ju od OIO, ki je burno pozdravljen podal
svoje izčrpano poročilo. Večkrat je hotel ne-
hati, toda navdušeni klici so zahtevali na-
daljevanje in tako je nanizal prekrasno vr-
sto naših resnic, misli in načel, katere mo-
rajo biti vsakemu sveta in vodilna. Zlasti
je izčrpano obrazložil položaj glede na sode-
lovanje z ostalimi pokreti ter v tem pogle-
du pomiril vse navzoče, ki so po raznih ča-
sopisnih vesteh zbegani s hvalečnostjo uvi-
dali, da so njihove želje in interesi slej ko
prej skrbno čuvani od vrhovnih predstavi-
kov v organizaciji.

Po njegovem jasnem poročilu je prešel
občni zbor na volitve nove uprave, v katero
svrhu je popreje izpremenil nekoliko pra-
vila, v kolikor je bilo potrebno za razširjenje
odbora ter spremembo naslova. Ko so bila
leta enoglasno sprejeta, so začele volitve.
Njih potek je bil zanimiv radi tega, ker se
je videlo, kako srečno roko je imel odbor, ko
je to listo sestavil — vsi stanovi so bili lepo
zastopani in imena tovarišev, ki so bili pred-
lagani, niso vzbujala razen v enem slučaju
osebnega nasprotstva nobenih izprememb.
Zatorej ni bilo čudno, ko je bila lista uprav-
nega odbora, ki se je iz treh predlaganih po-
tom takojšnjega sporazuma izoblikovala v
eno samo, z vsemi proti 3 glasovom spreje-
ta. Redek vzgled bojovniške sloge in tovari-
štva, ki naj bi bil merilo in vodilo pri vseh
ostalih skupinah! (Listo novoizvoljenega od-
bora priobčimo radi preobilice gradiva pri-
hodnjic.)

Vsled pozne ure, ki se je nagibala na
polnoč, se je moral tov. Stane iz Lj. pred-
časno posloviti. Po njegovem odhodu se je
sklenilo o članarini, da ostane ista, ter se na-
prosilo za prispevke za dvorano za v bodo-
če. Da bodo člani vršili svojo dolžnost, je po-
kazal koj prvi apel nanje, ko so za dvorano
nabrali blizu 200 Din že prvi večer.

V celem je pokazal celjski občni zbor
vzglede vsem in radosten je poudaril tov. Sta-
ne Vidmar, da gleda centrala na Celje z
največjim ponosom in nadami. Na članih je,
da svoj dober glas v bodoče še dvignejo.

J. Č.

HORJUL. Dne 27. jan. t. l. se je vršil v
cerkveni dvorani v Horjulu I. redni občni
zbor skupine bojnikov v Horjulu, kate-
rega se je udeležilo okrog 100 članov in pri-
jateljcev našega gibanja. Kot delegat OIO iz
Ljubljane se je udeležil tov. podpredsednik
Matičič, ki nam je pojasnil smernice in cilje
Združenja borcev Jugoslavije »Boja«, za kar
se mu vsi najlepše zahvaljujemo. Navzoč
je bil tudi tov. Jožef Trpin, predsednik sku-
pine Bevke, ki je z vso ljubeznijo spregovo-
ril nekaj bodrilnih besed, za kar je žel vse
priznanje. Odbor se mu tudi tukaj najlepše

zahvaljuje. Na zboru so podali tov. tajnik,
blagajnik kakor tudi tov. Lončar svoja po-
ročila v veliko zadovoljstvo vseh članov. V
odbor so bili izvoljeni stari člani odbora.
Nato so se prečitale spremenjena pravila
skupine bojnikov v Horjulu, ki so bila so-
glasno sprejeta. Na vprašanja, katera so sta-
vili posamezni člani, sta odgovarjala z vso
jasnostjo tov. Matičič in Trpin. Nato je tov.
predsedn. Arhar Franc zaključil občni zbor.

BREŽICE — ZAKOT. Dne 27. jan. 1935 ob
9.30 se je vršil redni občni zbor krajevne or-
ganizacije »Boja« za Brežice—Zakot v pro-
storih gostilne Draga Deržiča v Brežicah.
Občni zbor je vodil predsednik tovariš Po-
ljanšek Ignac, kateri je konstatiral sklepč-
nost, pozdravil navzočega delegata iz Ljub-
ljane tovariša Škrbca, isto tudi vse navzoče
udeležence in delegate sosednjih naših orga-
nizacij ter zastopnika državne oblasti sre-
skega načelnika g. Brezigerja. Kot gosti so
bili delegati naših sosednjih krajevnih or-
ganizacij: Artiče, Čatež — Krška vas, Glo-
boko, Kapele, Koprivnica, Kostanjevica, Raj-
henburg, Leskovec, Sromlje in Studenec pri
Sevnici. Tovariš predsednik se spominja pri
otvoritvi blagopokojnega viteškega kralja
Aleksandra I. Zedinitelja, kateremu so vsi
zaklicali v spomin trikrat Slava! Mlademu
kralju Petru II. pa trikratni Živio! Po kome-
moraciji je otvoril tovariš predsednik zbor-
ovanje z res iskrenim tovariškim bojovni-
škim nagovorom, katerega smo že priobčili
zadnjič. Po poročilu predsednika, tajnika in
blagajnika ter po poročilu nadzorstva je po-
ročal delegat O. I. O. tovariš Franc Škrbec
o situaciji naše organizacije, o notranjem
delu, kakor tudi o načrtih za bodoče delo
naše organizacije. Na stavljeni vprašanja je
odgovoril točno in precizno v polno zadovolj-
stvo vseh navzočih tako, da je bilo vse član-
stvo zelo zadovoljno s poslušili, ker so do-
bili tudi vsi delegati sosednjih organizacij
važna pojasnila in navodila za delovanje med
svojimi člani. Poročilo tovariša Škrbca je
vzel zbor z navdušenjem na znanje.

Tov. Srebre je izvajal, da je bil namenil
predlagati, da se odpošlje pozdravna brzo-
javka O. I. O. odnosno predlaga sam, da se
mesto brzojavke odpošlje dopis, katerega
vsebino tudi prečita. Tov. Škrbec se je za-
hvalil za burno odobravanje prečitane resolu-
cije s pripombo, da naj ta laskava zahva-
la, polna tovariške ljubezni in zaupanja ne
velja samo članom O. I. O., temveč vsem or-
ganizacijam »Boja« in vsakemu posamezne-
mu članu, ki je delal in dela v smislu naših
pravil za poštenje, red in pravico. Nato pre-
kine tovariš predsednik občni zbor za 5 min.,
da se članstvo pogovori, kako naj se izvršijo
volitve in da pripravijo kandidatne liste za
nov odbor.

Zborovalci so se odločili za volitve z dvi-
ganjem rok.

Tovariš Amon predlaga, naj se izvoli do-
sedanji odbor, ker je v redu vodil posle in
vživa zaupanje vseh. Nato predlaga tovariš
Novak naslednjo listo, katera je bila z na-
vdušenjem sprejeta: predsednik: tov. Poljan-
šek Ignac, pos., podpredsednik: Florjančič
Fr., miz. m., Zakot, tajnik: Amon Josip, priv.
nam., blagajnik: Rugel Franc, upok. orož.,
Brezina, arhivar: Pečnik Anton, pos. sin, Za-
kot, gospodar: Vogrinec Ivan, pos. in kov.
mojster. Za odbornike pa sledeči tovariši:
Dr. Hudelist Vinko, ban. zdravnik, Srebre
Božo, nastavnik mešč. šole, Žabkar Anton,
pos., Črnc, Kralj Andrej, sod. mojster, St.
Lenart, Krolf Ivan, pos. in tes. mojster. Na-
mestniki: tovariši Šetinc Jože, St. Lenart,
Grubič Jože, Zakot, Cerjak Franc, Cundro-
vec. Nadzorni odbor: tovariši Vogrinec Karol,
tes. mojster, Gabrič Ivan, zid. m., Ravnik
Pavel, dnevnikar. (Kjer ni drugače označeno,
so posamezniki iz Brežic). Zbor izvoli 3 de-
legate za delegatske zbore in sicer: tovariše
dr. Hudelista Vinka, Srebre Božeta in Ga-
briča Ivana. V razsodišče pa tovariše: Po-
ljanšek Ignac, Gabrič Ivan, Vogrinec Ivan,
Froljanič in Grobusek Franc.

Na predlog tovariša Gabriča Ivana se zvi-
ša članarina na 1 Din na mesec. Sprejme se
dodatni predlog tovariša Vogrinca Karola, da
kdor ne zmore tega plačati, naj prosi odbor
za znižanje, ki bo po svoji uvidevnosti pro-
šnji ugodil ali ne.

Po izvršenih volitvah čestita tovariš Škr-
bec vsem novoizvoljenim s pripombo na vse
navzoče tovariše, da bo mogel odbor le v
tem slučaju uspešno delati, ako se bo vse
članstvo zavedalo svojih dolžnosti, ker uspeh
je mogoč le pri sodelovanju vseh članov naše
organizacije v teh težkih časih, kakoršne naš
slovenski narod, pa tudi ves svet mogoče
še ni doživel. Tovariš predsednik Poljanšek

**MOŠKA OBLAČILA PO MERI in IZ-
GOTOVLJENA, v veliki izbiri, —
najcenejše pri Jos. Rojina,
Ljubljana.**

to, menda opoldne, pride k meni vojni do-
brovoljec korporal Dengler, ki se je imel za
hudo pametnega. Kdo ve, zakaj se je bil mož
čisto brez potrebe javil k vojakom. Pravili
so zlobno, da v civilu ni imel kaj jesti. Bil
je velik Nemec, pa bi se bilo bolj spodobilo,
ko bi se bil oglasil k pehoti, kjer bi bil imel
več priložnosti za junaško smrt. Mož je bil
velik stremuh. Povedal mi je, da tudi on
piše članke, da ima ravno sedaj enega pri
rokah, pa da ne ve, da li je dober. Zato čaka,
da bi mu še jaz povedal svoje mnenje. Branil
sem se nekoliko, a ker ni popustil, mi ga
je vendar prebral. Bile so same visoke in
dolge fraze o patriotizmu, zmagi in slavi in
tako naprej. Ko je čital, me je zvedavo po-
gledoval, a jaz sem čutil past in sem samo
prikimaval, zlasti, ker je bil navzoč drug tak
dobrovoljec, smešni možic Federmann. Ob
koncu sem pohvalno priznal, da je članek
navdušena reč in da sem tudi jaz prepričan,
da pravica gotovo pride do zmage. Moža
pa nista bila videti zadovoljna. Zadeva je
bila gotovo naročena, ter so morda pričako-
vali, da nevoljno porečem, da so fraze eno,
drugo pa so dejanja. Zadovoljen pa tudi ni
bil Italijan Alberto Bertin iz Trsta, dober to-
variš, ki je zamrmral: »Oštja, ke čakole!«
(Mojkuš, take čevke.)

Popoldne, ko menda ni bilo nikogar razen
dveh službojočih ali bolehalojočih vojakov v
sobi, se je naenkrat pojavil nadporočnik
Pack. Sede k moji postelji na stolec, ter me
sprašuje, kako in kaj, odkod sem in tako na-
prej. Kakor bi nekako opravičeval sebe in
nočno ekspedicijo, ki se je je bil službeno
udeležil, je rekel, da so časi hudi, ljudje pa
nerozumni, in da on popolnoma razume, da
imamo mi Slovani razen te države v srcu

tudi še svoj narod. Ko sem ga čudno gledal,
ker se mi je zdelo, da bi tudi on rad od mene
kako bedasto izjavo, se je obrnil po sobi, ka-
kor bi hotel navzoče odgnati, ter mi je po
francoski rekel: »Tout comprendre c'est tout
pardonner« (Kdor vse razume, vse odpušča.)
Povedal sem skromno, da se kake krivde ne
zavedam, ter sem mu namignil, da more tudi
francoski nadaljevati, če misli, da je pri-
merno, ali on se je takoj nato umaknil.

Sedaj je bil pa res že zadnji čas za bol-
nico. Zrak v kasarni mi ni storil dobro, dru-
žba v polku, dasi se je vsak dan nekoliko
menjala, mi je bila mučna. Odrinil sem med
bolnike, kamor so me kaj radi pustili. Mi-
slim, da so dobili zdravniki celo tak migljaj.
Nikdo mi ni delal težav. Tovariši, tudi
Nemci so trdili, da imajo občutek, da višji
nimajo korajže, da bi me še pestili. Drugače
pa seveda nisem bil dobro zapisan. Kako bi
tudi?

O brezglavosti oblastnikov pa priča dej-
stvo, da sem pozneje vendar le bil tolmač, to-
rejš zaupna oseba, in da so me h koncu vojne
komandirali ne sicer v glavni vojni stan, ka-
kor sem se bil prosil ob začetku vojne,
ampak v slično častniško službo, kjer bi
bil moral po svoje doprinesati, da se trhla
stavba starodavne Avstrije ne bi zrušila.

Moje bivanje v bolnicah in po domovih
za rekonvalescente se je vleklo in vleklo.
Dvakrat sem prišel tudi pred komisijo, ki me
je spoznala za fronto nesposobnega. V tem
času pa sem služil in dajal cesarju le kaj
malega.

(Dalje prihodnjic.)

je priporočal, da naj se vsi člani naroče na naše glasilo »Prelom«; ako posameznik tega ne zmore, naj se naročijo skupaj. Nato se je zahvalil vsem navzočnim članom in gostom. Ob 13. zaključil zborovanje. Po obnem zboru se je vršila odbojova seja. Tovariš Škrbec je na tej seji podrobno orisal položaj naše industrije in pozival k delavnosti, vztrajnosti, pa tudi mirni treznosti z geslom: Z narodom, za narod!

TRBOVLJE. Skupina bojevnikov v Trbovljah je imela v kratkem že dva članska sestanka. Na obeh sestankih se je razpravljalo izključno le o situaciji trenutnega položaja »Boja«. Članstvo je odneslo z obeh sestankov dober utis in je budno na delu za razmah našega bojevnikega gibanja. Sklenilo je tudi, da postavi listo za volitve v bratovsko skladnico.

Dramatični odsek skupine bo uprizoril na nedeljo, dne 10. t. m. v Društvenem domu vojno dramo »A njega ni«. Igralo se bo tudi v soboto zvečer in sicer točno ob 7. uri. v nedeljo pa popoldne. Odsek gostuje tudi na Dolu pri Hrastniku dne 17. t. m. popoldne. Tovariši, vaša dolžnost je, da si preskrbite vstopnice in z obilnim obiskom posetite to nad vse krasno prireditev.

Skupina je tudi predstavila svoj društveni lokal na Vode v dvorano g. A. Forte. Do tega je prišlo vsled manjkajočih prostorov, ker skupina ni mogla razdeliti organizacijo v dva dela na različnih mestih. Skupina se tem potom tovarišu Kolbezu najtopleje zahvaljuje za vse izkazano gostoljubje. Tovariše pa pozivamo, da še nadalje posejajo gostilno Volkar.

SREDIŠČE OB DRAVI. Naša skupina je imela redni letni občni zbor na Svečnico dne 2. februarja po rani sv. maši. Obširne prostore v gostilni Lepšina so zasedli člani in prijatelji našega gibanja. Zbor je vodil tov. predsednik **Stamberger**. Po poročilih odborov in sprejetju spremembe pravil so sledile volitve in je bil soglasno izvoljen stari odbor. Burno pozdravljen od članstva, je nato prevzel besedo tov. **Škrbec** iz Ljubljane, ki nam je v skoro dve uri trajajočem govoru slikal smernice in naloge »Boja«. Njegov govor so tovariši često prekinili z odobravanjem. V nedeljo, dne 3. t. m. zvečer pa smo priredili bojevniški družabni večer v prostorih Društvenega doma, ki je nad vse pričakovano lepo uspel. Nastop pevskega zbora ter razni komični prizori so številno občinstvo izvrstno zabavali.

Šmartno pod Šmašno goro. Dne 2. febr. t. l. je bil pri nas ustanovni občni zbor skupine bojevnikov. Predsednik pripravljalnega odbora tov. **Buh Franc** pozdravi vse navzoče in odposlanca Osvobodilnega izvršnega odbora tov. **Vidmarja** ter tov. **Marinka**, na kar poda besedo tov. **Vidmarja**, ki je obširno poročal o nalogah in smernicah »Boja«. Po čitanju novih pravil, ki so bila enoglasno sprejeta, se je izvolil odbor iz naslednjih članov: **Buh Franc**, **Šmartno 26**, predsednik, **Rožanc Tine**, p. sp. **Pirenče**, podpredsednik, **Lavrih Alojz**, **Šmartno 32**, tajnik, **Rak Ivan**, **Zg. Pirenče**, namestnik, **Juvan Franc**, **Sred. Gameljne**, blagajnik **Jeras Anton**, **Šmartno**, namestnik, **Suštar Franc**, **Šmartno**, gospodar, **Zajc**, **Valentin**, **Zg. Gameljne**, namestnik, **Pirnat Leopold**, **Zg. Gameljne**, arhivar, **Kušar Anton**, **Rašica**, namestnik, **Dolinar Jožef**, **Tacen**, odbornik, **Sirnik Franc**, **Tacen**, odbornik, **Dečman Jožef**, **Rašica**, odbornik. V nadzorstvo so bili izvoljeni: **Urh Ivan**, **Vikerče**, **Knaflič Josip**, **Zgor. Gameljne**, **Kajzer Lorenc**, **Šmartno**, **Razsodišče**: **Artel Andrej**, **Šmartno**, **Jeras Anton**, **Sred. Gameljne**, **Pogačar Janez**, **Šmartno**.

Pravica je najmočnejša. Ona zmaga vedno, preje ali pozneje. Gorje tistim, ki jo ovirajo, zlorablajo ali se ji upirajo! Tisti, v kogar ljudstvo zaupa, ga ne sme razočarati.

Objave

PETROVČE. Tovariši — prijatelji našega pokreta! Ker dnevno prihajajo pritožbe od naših članov glede previsoko odmerjenih davkov in ne moremo vsakemu posebej odgovarjati, smo se odločili, da priredimo skupno za vse prizadete — posebno obrtnike — razlago o davkih. Obravnavalo se bode o zgradarini, zemljarini, pridobnini itd.

Predavanje se vrši v nedeljo, dne 10. februarja ob 10. po sv. maši v zakurjeni dvorani pri tov. **Stanko Jelovšek**. Predaval bode priznan davčni strokovnjak iz Celja.

Pridite vsi, kateri ste prizadeti! Predavatelj vam bo vse jasno obrazložil in boste lahko na podlagi razlage sami delali pritožbe na merodajne oblasti. Informirani bodete tudi, do katere višine zneska smete biti obdavčeni.

VRHNIKA. Krajevni skupini »Boja« Vrhnika in Bevke imata svoj letni občni zbor v nedeljo, dne 10. febr. ob pol 2. v Rokodelskem domu na Vrhniku. Ker sta obe skupini v eni upravni občini, se bosta združili v enotno organizacijo s sedežem na Vrhniku. S tem bo postala vrhniška skupina ena najmočnejših organizacij v zahodnem delu ljubljanske okolice. S svojim zavednim članstvom bo lahko razvila vse sile in smeri in duhu našel bojevnikega gibanja, se posvetila gospodarskemu, socialnemu in kulturno-prosvetnemu udejstvovanju v prosep in napredek naroda. — Tovariši bojevniki, udeležite se zbora polnoštevilno. Odposlanec O. I. O. iz Ljubljane bo izčrpan poročal o položaju v »Boju« in izven njega. Na tem zboru, ki se ga udeleže tudi tovariške skupine iz Logatca, Borovnice, Horjula, Loga in Brezovice, bo lahko dobil vsak pojasnila na razna vprašanja, ki zadevajo našo organizacijo »Boja«. Pogumno naprej do popolne zmage naših načel. Pridite torej vsi po novega poguma, novega zaupanja, da bomo postali močni in nepremagljivi v boju za pravico in poštenje. V nedeljo vsi na zbor bojevnikov!

Naši Amerikanci

Iz uglednega ameriškega slovenskega lista »Novi list« (Buenos Aires) prinašamo članek iz Brazilije o izseljenjski nedelji, ki se je praznovala koncem preteklega leta med našimi izseljenimi brati širom vsega sveta.

Ze nekaj let se iz domovine širi propaganda, naj prvo adventno nedeljo vsakega leta naši izseljenci širom sveta praznujejo svoj dan — izseljenjsko nedeljo ter naj se istega dne rojaki v domovini spominjajo svojih bratov, razkropljenih po svetu. Za to hvalevredno pobudo se je, poleg drugih izseljenjskih ustanov zavzela v prvi vrsti Rafaelova družba za varstvo izseljencev. To je res hvalevredna misel, ki jo moramo izseljenci s hvaležnostjo pozdraviti in podpirati.

Na stotisoče nas je kruta usoda vrgla v svet, v tujino, da si v napornem delu in v potu svojega obraza služimo borno skorjico kruha. Da, tudi v bogati tujini je vsak grizljaj izseljenca prepojen z njegovim znojem in prekašen od trdih njegovih žuljev...

Dokler smo še mladi, dokler so naše mišice močne in zdrave, da lahko služijo tujini, že nekako gre; a ko nas bodo leta tlačila in se bo hrbet upognil pod njih težo, takrat bomo šele prav spoznali, da naša mladost ni bila mladost in da si vkljub trdemu garanju nismo prisluzili toliko, da bi imeli kam položiti trudno glavo...

Danes je Izseljenjska nedelja. Razna društva v domovini imajo posebne prireditve in pa predavanja o izseljencih. Tudi nam, izseljencem, plove danes misel preko daljin v rojstne kraje, v domovino, kateri smo hvaležni, da nas ni docela pozabila. Časi so slabi: materialnih pomoči ne moremo pričakovati ne mi od domovine, ne domovina od nas; saj dobro vemo, v kakšnem položaju se nahajamo oboji. — Moramo pa pričakovati drug od drugega ljubezen in spoštovanje, dobro misel, dobro besedo.

Vprav radi tega se je rodila Izseljenjska nedelja: njen namen je, okrepiti vezi, ki morajo družiti izseljence in domovino.

Kakor v starih krajih, tako praznujejo današnji dan tudi izseljenci na tujem s posebnimi prireditvami, kjerkoli imajo svoje organizacije. Le mi, v San Paulu, nimamo Izseljenjske nedelje. Tužne misli se nam porajajo, ko se spominjamo, kako je bilo pred leti, ko smo bili organizirani v društvu »Primorje«, takrat smo imeli svoj izseljenjski praznik. Izseljenjska nedelja, ki jo je tedaj priredilo »Primorje«, je nekaj nepozabnega za vsakogar, ki se je bil udeležil prireditve. Bil je to ne samo naš ožji slovenski izseljenjski praznik, marveč pravi slovanski praznik v Sao Paulu, saj so bila častno zastopana vsa tukajšnja slovanska društva.

Organizacije, ki nam je bila v uteho in spodbudo, ni več in zato je tudi današnja Izseljenjska nedelja v naši tukajšnji naselbini mrka in pusta. Društva, v katerem smo se zbirali, ni več; pokopali so ga oni, ki so uničili tudi prejšnje jugoslovanske organizacije, a ki še vedno trobentajo, da »radio za iseljenika«...

Vkljub tem bridkim občutkom se pa jugoslovanski izseljenci v Sao Paulu spominjamo danes s hvaležnostjo v srcih domovine, ki nas ni pozabila in ki je tudi mi nikoli ne pozabimo, pa pošljamo prav iskrene pozdrave vsem onim, ki praznujejo danes Izseljenjsko nedeljo.

F. C.—i.

Politični obzornik

Doma

Najpomembnejši politični dogodek zadnjega časa v naši državi, je bil velik govor predsednika vlade g. B. Jevtića, ki je v soboto zvečer po radiu obvestil ves narod o velikopoteznih načrtih, katere je zasnovala njegova vlada. V začetku svojega govora je napovedal za letošnje leto parlamentarne volitve, nato pa prešel na našo zunanjo politiko. Orisal je odnose Jugoslavije do zadnjih mednarodnih dogodkov in zaključil ta del svojega govora s trdnim sklepom in obljubo, da ne bo Jugoslavija žrtvovala niti enega samega narodnega in državnega interesa. Nato je prešel na naše gospodarstvo ter napovedal tako velike stvari, da se vse ljudstvo po pravici nadeja boljših časov. Predvsem je napovedal znižanje davkov in je, govorec o njih izjavil, da vprašanje davkov ni obstojalo v tem, koliko je država od ljudstva jemala, ampak kako je jemala. Vlada je že izdala potrebne ukrepe, da se to pretirano izterjevanje znatno ublaži. — Težišče govora g. Jevtića pa je v napovedi, da bo vlada širokopotezno organizirala javna dela in da je v to svrhu namenila eno milijardo dinarjev, ki se bo uporabila v dveh letih. Tega denarja pa ne misli vlada dobiti s tem, da bi ljudstvo obremenila z novimi davki, ampak ga bo dobila s pomočjo srednjeročnih obveznic, ki bodo pod ugodnimi pogoji plasirane pri nekaterih večjih domačih in tujih denarnih zavodih. Vlada pa se bo obrnila za sodelovanje tudi na domače banke, zlasti na štiri velike državne denarne zavode: Narodno, Agrarno, Državno hipotekarno banko in Pošno hranilnico. Z javnimi deli, ki jih namerava vlada financirati iz te milijarde, hoče oživiti državno gospodarstvo, pobijati brezposelnost in pomagati napredku turizma. Ta velika javna dela se nanašajo na zgraditev modernih mednarodnih cest in novih državnih cest, s katerimi se bo upostavila zveza notranjosti z našim morjem (Zveza Slovenije z morjem!) Razen tega se bo del te vsote porabil tudi za izpopolnitev našega železniškega omrežja. — Na koncu svojega govora se g. Jevtić bavi z vprašanjem našega kmeta in napoveduje dalekosežne ukrepe vlade o njega zaščiti. Cilj vlade je, da gospodarsko dvigne ves narod, zato ne bo reševala našega kmetijskega vprašanja tako, da bi pomagala smo enim, druge pa uničila. — Svoj veliki govor je zaključil predsednik vlade takole: »Kraljevska vlada želi, da ves narod spozna, da se nahajamo v dobi novih teženj, drugačnega razumevanja, širšega razumevanja, širših vidikov in pogledov. Staro preteklost moramo pustiti za seboj. Staro je ono, kar je bilo predvčerajšnjim, danes pa je že staro to, kar je bilo včeraj. Mi moramo gledati in tudi gledamo v bodočnost, ne pa v preteklost, ki nas je tako zadržala. S tem duhom je prežeta vladna deklaracija z dne 3. januarja t. l. Ta duh bo vodil kraljevsko vladu v njenem nadaljnjem delu za kralja in domovino.«

Dopolnilne senatske volitve so bile v nedeljo po vsej državi. Po vseh banovinah razen dravske, je bila vložena le po ena lista, in sicer JNS, le v dravski sta bili dve: lista g. Žebota in lista JNS. — V dravski banovini se je od 429 volivnih upravičencev udeležilo volitev 407. Od teh je glasovalo za listo JNS 321, za listo g. Žebota pa 86. Izvoljeni so torej za senatorje vsi trije kandidati JNS: dr. Drago Marušič, dr. Albert Kramer in Ivan Pucelj.

Velike demonstracije levičarskih akademikov so bile pretekli petek na beograjski univerzi. Djaki so demonstrirali radi tega, ker so oblasti spravile v koncentracijski tabor v Višegradu 15 njihovih tovarišev. Demonstranti so se zabarikadirali v poslopju univerze, v katerem so uničili skoraj vso opremo. Demonstracije so trajale od 9 dopoldne do 10 zvečer. Policija in orožništvo sta vdrla v poslopje in naposled stisnila demonstrante v drugo nadstropje, kjer so se ob 10. udali. Pri nemirih je bil ubit en akademik, več akademikov in okrog 15 policistov-orožnikov pa je težje ali lažje ranjenih.

Barve, lake, firnež

in vse v slikarsko in plesarsko stroko spadajoče predmete nudi najugodnejše in v prvovrstni kvaliteti

»Lustra«, V. Laznik, Ljubljana

Gospodarska cesta 8 (poleg Slamiča), telefon št. 27-53

Člani »Boja« s člansko izkaznico, poseben popust!

F. HRENORIČ

Manufakturna veletrgovina
Ljubljana, Tyrševa cesta šte. 28

Telefon 24-04

Po svetu

Oči vse Evrope so bile pretekle dni obrnjene v London, kamor sta odpotovala francoska državnik Flandin in Laval. Na dolgotrajnih sestankih z angleškimi diplomati je bil dosežen sporazum v poglavitnih smernicah zunanje politike, ki jo vodita obe državi. Obe velesili sta predvsem zavzeli skupno načelno stališče glede enakopravnosti Nemčije in se sporazumeli, da preneha veljati V. poglavje verzajskega miru, ki je naložilo Nemčiji stroge omejitve v vojaškem pogledu (razen razorožitve v Porenju) in katerega se Hitlerjeva Nemčija v zadnjem času, kar se tiče oboroževanja, itak ni več držala. Zato pa se mora Nemčija vrniti v Društvo narodov, pristopiti h vzhodnemu paktu, k podonavskemu paktu in k protiletalski pogodbi. Na teh zadnjih treh pokrajinskih varnostnih paktih bi slonela splošna razorožitvena pogodba.

Mali oglas

Sveže najfinejše norveško ribje olje iz lekarne dr. G. Piccolija v Ljubljani se priporoča bledim in slabotnim osebam.

Veletrgovina z železnino

PETER MAJDIČ

„MERKUR“

Celje Kranj

dobavlja vse v stroko spadajoče predmete najpovoljnejše.

Svoji k svojim! Zahtevajte ponudbe!

DEŽNIKE NOGAVICE

na drobno in na debelo
kupite najugodnejše
v tovarni

JOSIP VIDMAR

Ljubljana

Pred Škofijo 19
podruž.: Prešernova ul. 20

Beograd

Kralja Milana 13

Zagreb

Jurišičeva ul. 8

Konfekcijska in manufakturna trgovina

Ivan Mastnak
Celje

Kralja Petra cesta šte. 15

Priporoča svojo veliko zalogo moških in deških oblek, površnike, zimske plašče, usnjate suknje,

moške in ženske štofe, ter vse v manufakturno pripadajoče predmete po izredno ugodnih cenah.